

Dissertatio juris ecclesiastici prior de variis sacrilegii speciebus ex mente juris canonici

<https://hdl.handle.net/1874/44734>

DISSERTATIO IVRIS ECCLESIASTICI PRIOR
DE
VARIIS
SACRILEGII
SPECIEBUS
EX MENTE IVRIS CANONICI
QVAM
IN
ACADEMIA FRIDERICIANA
INDVLTV
INCLYTI ICTORVM ORDINIS
FRATRES GERMANI
IOAN. SAMVEL FRIDERIC.
BÖHMER D.
PRAESES
ET
CAROLVS AVGVSTVS BÖHMER
RESPONDENS

H. L. Q. C.

DIE XXIX. IAN. MDCCXXVI.

PVBLICO ERVDITORVM EXAMINI SVBMITTENT.

HALAE MAGDEBVRGICAE, LITTERIS GRVNERTIANIS.

DISSERTATIO IVRIDICA PRIOR
DE
VARIIS SACRILEGII
SPECIEBUS
EX MENTE IVRIS CANONICI.

§. I.

*I*uris *civilis* sententiam a vero *sacri-* Sacrilegii
legii conceptu sub Imperatoribus criminis am-
iam aberrantem & declinantem bitus unde?
peculiari dissertatione, PRAESIDE
PATRE habita, in scenam produxi.
Religionis christianæ felicissimi
progressus gentilium animos adeo
irritarunt, & exacerbarunt, vt no-
uam *sacrilegii* speciem producerent, eamque in sacris pu-
rissimis quærent. Cæsares profani diuinitatem sibi as-
serentes autores fuere, vt quæuis *sacrorum violatio*, qui-
uis contemptus mentitæ diuinitatis, huic nefando crimini
attribueretur, vt eo grauius statuere in eos possent, qui
a profano hoc cæsarum cultu alieni erant, vel esse crede-
bantur.

A

bantur. Inde Christiani has nouas *sacrilegii* definitiones in suos trahebant vsus, & contra hostes christiani nominis pugnando argumentis euidentissimis docebant, *sacra* gentilium mera esse *sacrilegia*, seu veri numinis contentum, violationemque puriorum sacrorum a saluatore nostro restauratorum, id quod cit. dissertatione *de variis sacril. speciebus. ex ment. iur. ciuil.* prolixius ostensum est. Inde patres ecclesiae hunc nouum *sacrilegii* conceptum, cui iam a multis temporibus assueti erant, adeo propagarunt, vt in conciliis, in legibus ecclesiasticis imperatorum, denique in scriptis Doctorum ecclesiae, omnis & quæuis *sacrorum violatio*, quomocunque facta fuerit, & quæuis *irreligiositas* sacrilegii denominationem acceperit. Enim vero etiam *irreligiosi animi* conceptus eo latius terminos suos propagauit, quo maiora superstitione cœpit incrementa, nouosque quotidie cultus, ritus, aliosque sacrorum adparentium adparatus progeniuit, quorum despectus ex hac noua doctrina non poterat non *sacrilegium* esse. Denique *spiritualis* qualitas, neglecto scripturæ sacræ sensu, adeo in publica ecclesiae doctrina adulterata est, vt infinitorum sacrilegiorum seriem produxerit, quam hac dissertatione enarrabo, vt liquidum manifestumque fiat, quantopere sub huius criminis, quod *nefandissimum* esse constituerunt, metu auctoritas & eminentia cleri creuerit, & laici potentiores deterriti fuerint, ne dominatui eius sese opponerent. Qui enim *iure imperii legitimo* in pontificis & Episcoporum iniquissimos ausus vsi fuere, ii mox *sacrilegi*, impii, hostesque sacrorum declarati, excommunicati, atque depositi sunt. Campus quidem latissimus, quem peragrarè constitui, sese mihi offert; sed iter susceptum ea propter deserere nolui, quin potius spero auxiliante Deo illud me confectorum esse.

Refertur ad
crimina ma-
iora.

§. II. Sciendum itaque est, sacrilegium inter *maiora* delicta, quæ *maiores iudices* postulant, relatum fuisse.

vt constitutiones RICARDI POORE, Sarum episcopi tit. 28. apud HARDVIN. tom. VII. concil. p. 97. statuunt. Immanius enim esse quam maiestatis crimen censuit BARONIVS ad ann. 164. n. 4. ipsi religioni oppositum, cui bellum indicit, iudice PASSERINO de pollut. eccles. diff. 1. c. 13. n. 3. unde etiam crimen lesæ maiestatis diuinæ audit FARINACIO in pr. crim. qu. 172. n. 1. VALASCO de priuil. miserabil. person. qu. 9. n. 12. 48. quod cetera quidem crimina lesionem hominum contineant, hoc vero sit cumulus omnium criminum, quæ in Deum ipsum committuntur. Audiamus generales quasdam Patrum sententias, quæ deinceps specialibus obseruationibus illustrandæ sunt. In concilio Toletano IV. de anno 633. c. 75. apud HARDVIN. tom. III. concil. p. 593. patres edicunt: sacrilegium est, si violetur a gentibus regum suorum promissa fides, quia non solum in eos sit pacti transgressio, sed & in Deum quidem, in cuius nomine pollicetur ipsa promissio. En latissimum huius criminis ambitum, vt, quicquid per indirectum etiam in Deum committi videretur, sacrilegium sit. GREGORII III. iudicia ab HARDVINO cit. l. p. 1871. relata c. 2. sacrilegium ita definiunt: sacrilegus dicitur qui sacra violat, vel qui sacra furatur. Prius latius, posterius membrum angustius est, vt ostendatur præter furtum plures species eo referendas esse. Pariter ISAAC Episcopus Lingonensis tit. 7. c. 1. apud HARDVIN. tom. V. conc. p. 439. eiusdem sententiæ est. Ait quidem: sacrilegi sunt ecclesie prædones; sed mox subjicit: omnes enim contra legem facientes, resque ecclesie diripientes vel ecclesias sacerdotesque contra diuinas sanctiones vexantes sacrilegi vocantur, atque indubitanter infames, sacrilegique habendi sunt. In sequentibus hoc declarat & quidem c. 2. sacrilegi dicuntur, qui ea, quæ domino offeruntur, & consecrantur auferunt, vel in aliud transferunt. c. 3. vero sacrilegi dicuntur, qui præsumserint, quam non meruerunt a principe vel seniori iusto dignitatem. Porro c. 4. illis accensentur, qui res ecclesie diripiunt, vastant, inuadunt

Immanius
crimine lesæ
maiestatis.

Inde eius-
dem concep-
tus latissimus

ob cumulum
rerum & per-
sonarum sa-
crarum

dant vexantque, aut a iure ecclesiarum, quibus tradita fue-
rant, iniuste alienant. Additur ratio: Christum & eccle-
siam unam personam esse, non nescimus. Et ideo quæ eccle-
siae sunt, Christi sunt; & quæ ecclesiae offeruntur, Christo
offeruntur; & quæ ab ecclesia tolluntur, procul dubio Chri-
sto tolluntur. Vt c. 6. sacrilegus est, qui in ecclesias
earumque res irruens sacerdotibus & ministris vel ipsi cul-
tui aut loco aliquid importat iniuriæ, vel infert ad diuini
cultus iniuriam. In c. 9. maximum sacrilegium esse dici-
tur, oblationes fidelium, quæ sunt res ecclesiarum, auferre,
vastare, invadere, vel surripere. In morem ea tempestate
abierat, vt ecclesiae a laicis iure feudi detinerentur, cu-
ius primaria vtilitas in perceptione oblationis quæreba-
tur. His possessoribus terror incutiendus erat, & sacri-
legii reatus objiciendus. Ne vero objicerent, oblationes
has non esse res consecratas, in c. 7. hæc sententia tradita
est: Omnia quæ Deo offeruntur, procul dubio & consecran-
tur. Post pauca additur: Et quia Christum & ecclesiam unam
personam veraciter agnoscimus, quæcunque ecclesiae sunt,
Christi sunt, & quæ ecclesiae, vel in supradictis, vel in quibus-
cunque speciebus, siue pollicitationibus, siue pignoribus, siue
scriptis, siue corporalibus rebus offeruntur, Christo offerun-
tur. Et quæ ab ecclesia eius quocunque commento alienan-
tur, vel tolluntur, siue alienando, siue vastando, siue inua-
dendo, siue minorando, siue diripiendo, Christo tolluntur.
Et si ab amico quidquam rapere furtum est, præcipue Chri-
sto Domino nostro, qui est rex regum, & dominus dominan-
tium, aliquid auferre vel alienare, surripere vel vastare,
sacrilegium est. Superstitiosa hæc rerum ecclesiasticarum
denominatio plura opinionum monstra produxit; sed
simul vix liberabit clericos a sacrilegio, qui hæc bona sibi
addixerunt, quæ in vsus pauperum, quibus subducta sunt,
cedere debebant ex primæua destinatione, vt LAVNOIVS
aliique ostenderunt. De responsione idonea ipsimet co-
gitent, qui his bonis se pascunt, quibus vera membra
Christi

Christi pascenda erant. In concilio Trosleiano de anno 909. c. 4. apud HARDVIN. tom. VI. p. 1. concil. p. 512. seq. sacrilegium dicitur *sacrae legis violatio, quod per multa specierum diuiditur crimina.* Id ostenditur recensendo nonnullas species; etenim 1) adfertur sacrilegium *schismatis* 2) *blasphemi sermonis* 3) praecipue vero *sacrilegium, quod a praedonibus de rebus ecclesiae agitur, quod latissime explicatur, & generali hac regula includitur: & ut in breui denotentur isti, omnes contra legem facientes, resque ecclesiae quas-cunque diripientes, vel ecclesias sacerdotesque contra diuinas sanctiones vexantes, sacrilegi atque indubie infames sacrilegi vocantur.* Est ergo sacrilegium vel rerum vel personarum, quando vexantur vel *res ecclesiasticae vel sacerdotes* contra legem. *Vexari* autem dicuntur, etiam qui litem mouent, qui ius suum contra ecclesiam persequuntur, qui clericis obloquuntur, eis resistunt, & ausibus eorum bellum indicunt; nec clausula *contra legem* quempiam deterreat, quia legem hanc ipsimet constituerunt, hierarchiae vnice inferuentem, & laicorum iuribus detrahentem. Ne dicas, iudicium hoc sacrilegum esse; etenim omnium seculorum res gestae euincunt, sub praetextu *sacrilegii* legitimis imperantibus a clero dominante bella fuisse indicta, iura eorum deminuta, ecclesiae vero aucta, & hoc quidem *contra leges diuinas.* Iam rationes rite subducamus, & constituamus, vtrum magistratus iura sua tuentes, an vero clerici aliena per iniuriam inuadentes & occupantes *sacrilegi* dicendi sint?

§. III. Sic itaque *omnis inuasio, violatio, vexatio atque detentio rerum, personarum iuriumque sacrarum ecclesiasticorum, & spiritualium contra legem ecclesiasticam seu cleri maioris constituit sacrilegium ex mente iuris canonici, quem conceptum vt plurimum criminalis & canonici iuris interpretes sequuntur, vt FARNACIUS in pr. crim. qu. 172. p. 1. n. 2. DECIANVS in ir. crim. lib. 6. c. 14. rubr. de sacrileg. n. 1. seqq. PASSERINVS de pollut. eccles. diss. 1. c. 13. n. 2. GIBALLINVS de irregularitate c. 5. dub.*

est ergo vel rerum vel personarum.

Consistit in rei sacrae violatione.

4. qu. 3. p. 369. IO. BERNHARD DIAZ in *pr. criminal. canon. c. 87. n. 1.* ubi hanc meliorem definitionem esse ait, quod sit *sacra rei violatio, vel eiusdem usurpatio.* Inde necesse fuit, varias eius constituere species, in quibus tamen non conveniunt, dum alii plures, alii pauciores adferunt, in quibus sententiis colligendis non ero sollicitus, paulo post species eius sigillatim expositurus. Admodum scite autem de his ex orbitantibus speciebus iudicat ill. DN. THOMAS. in *not. ad Lancellot. lib. 4. tit. 5. p. 2014.* aiens: *operam dederunt canonistæ, ut secundum morem consuetum vocibus usitatis novas plane significationes imponendi, sacrilegii crimen ad significatus inusitados extenderent; partim, ut detererentur Laici, ne personas & res ecclesiasticas ullo modo lederent, aut eas inuaderent, partim ut persuaderetur magistratus politicus, extendere penas illas atrociores in sacrilegos proprie dictos, ad casus alios insolitos, & qui alias citra hanc extensionem mitius puniri debuissent, partim etiam, ut sacrilegium, quod est delictum politicum, possent referre inter crimina ecclesiastica.*

Eius rot species ex latissima rerum sacrarum & spiritualium adpellatione ortæ,

§. IV. Tantus vero harum specierum cumulus non aliunde enatus est, quam quod rerum *sacrarum & spiritualium* luxurians & latissima adpellatio quibuscunque personis rebus & iuribus ecclesiasticis attributa fuerit. Ecclesia passim in sacris dicitur *spiritualis*, & membra eius *vera sancti & spirituales*. Quis vero ignorat, per *ecclesiam* hoc sensu denotari fideles per fidem cum Christo unitos, ubicunque reperti fuerint, etiamsi ne quidem externo uniantur cœru? *Eph. V, 27.* Hi recte dicuntur *spirituales*, quod Spiritus Dei in eis tanquam in templo suo habitet, quodque eo agitentur, ut ex sacris constat. Enim vero non diu stetit salua & incolumis res ecclesiastica, non tantum re ipsa, sed adpellationibus ipsis transmutata & deprauata. Docent publica ecclesiæ monumenta, *ecclesiæ* prædicatum non tantum *templis*, sed primario *clero* tributum fuisse, quod hic personam ecclesiæ eminenter

tueatur, eamque repræsentet, vt princeps dicitur suffi-
nere personam reipublicæ. Hac metamorphosi intro-
ducta, soli clerici dicti sunt *spirituales*, & templa *spiri-
tualia* cum omnibus iuribus & accessionibus. Creditum
enim fuit, *accessorium* eiusdem qualitatis esse debere, qua
gaudet principale. Vnde *iura ecclesiastica* dicta sunt *spi-
ritualia* h. e. illa ipsa iura, quæ progressu temporis per pa-
tientiam & conuiuentiam laicorum clerici sibi acquisue-
runt, quorum iam incapaces dicuntur laici, quod spiri-
tualia tantum clericis concredita sint, laicis autem pror-
sus negata, adeo vt horum vsurpatores sint iurium diui-
norum seu spiritualium prædones. Nec diuersam rerum
ecclesiasticarum esse rationem, ex ISAACI Episcopi Lingon-
ensis capitulis obseruauit §. 2. qui disertè c. VII. inter res
Deo consecratas refert *mancipia, agros, vineas, sylvas,
prata, aquas, aquarumque decursus &c. quæ Domino & ec-
clesiæ a fidelibus oblata sunt*, & sic per consequentiam quali-
tatem *spiritualem* habent, quæ omnia pluribus illustrat
Dn. THOMASIVS ad *Lancellot. lib. II. tit. I. §. I.* firmiterque so-
lida excussione examinat. Præterea plures res vel *conse-
cratione vel benedictione* vsibus sacris vel piis destinantur,
& adplicantur, quæ canonistis dicuntur *sacræ, sanctæ &
religiöse*. vid. PASSERIN. de *pollut. eccl. diff. 2. c. 5. n. 5.* Ca-
talogum harum rerum refert FARINACIVS in *pr. crim. qu. 172.
P. 2.* & quidem ideo, vt ostendat, in quas res *sacrilegium*
cadat, quamuis, quod ex infra dicendis adparebit, am-
bitum obiecti criminis huius non exhauriat.

§. V. Agnouit tamen PASSERINVS de *pollut. eccl. diff. 1.* Est vel pro-
c. 13. n. 3. sacrilegium esse vel *proprium* vel *improprium* seu *prium*
quasi sacrilegium, quemadmodum multæ res large dicun-
tur *sacræ*. Scilicet res sacras stricte dici censet, quæ sunt
cultui diuino destinatæ, earumque violationem proprie
dictum inuoluere sacrilegium; ceterarum rerum, quæ la-
tiori in sensu *sacræ* dicuntur, violationem *quasi sacrilegium*. vel *Impro-
prium*. Sic *ipsum Deum* hoc significatu comprehendendi asserit, in-
deque

deque factum, vt irreverentia immediate & directo Deo facta *sacrilegium* fuerit adpellata, quamuis alias DEVS a rebus cultui diuino dicatis distingui debeat. Enim vero ita per indirectum agnoscit, *sacrilegii* adpellationem a patribus in abusum fuisse tractam, & quidem non eadem præcautione, qua postea quidam interpretes vsi sunt. Latuit anguis in herba, & hac distinctione opus fuit, vt grauissimus patrum, conciliorumque abusus, inuolucro quodam palliaretur. Tandem enim subtilioribus rerum scrutatoribus insignis huius appellationis deprauatio obuia facta est, quam superstitio produxit, barbaries propagauit, & hierarchia eo facilius suscepit, quod rebus suis percommoda visa fuerit. Ipsa loca, mox danda, optimum præbebunt indicium, quid patres, quid concilia ad sacrilegium prouocantia, senserint, vtrum *proprie* an *improprie* sese locutos fuisse crediderint? Si in *proprio* subsistendum esset significatu, *furtum rerum sacrarum* tantum hoc crimine contineretur, non quæuis violatio, quum tamen *pollutionem ecclesiarum* inter *proprie* dicta sacrilegia referat PASSERINVS. In rem præsentem modo veniamus, & *sacrilegos* non ex mente PASSERINI, & sequacium, sed *patrum & canonum* æstimemus.

Hæc distinctio vnde nata?

Sumitur aliter in sensu iuridico

aliter in sensu theologico

§. VI. Id vero magis notari & obseruari sedulo debuisse, sacrilegium aliter in *sensu iuridico*, aliter vero in *sensu theologico* accipiendum esse. Priori in sensu inuoluit *delictum & crimen publicum*, quod absque *dolo & voluntate* nocendi, & contra leges agendi, committi nequit, adeoque *actus voluntarius* recte dicitur, vtpote si quis *dolo malo* templa spoliât, iis vim infert, & *sanctitatem* eorum *ciuilem* lædit sciens volensque. Hoc sensu ad *forum iuridicum & iuridicam considerationem* spectat. Posteriori in solo mentis errore, voluntate nocendi & dolo malo exclusis, subsistit, atque *peccatum in Deum* quidem inuoluere potest, non tamen semper *delictum in foro criminali*, quod per *errorem* in intellectu haud committitur. In variis

causis hi duo respectus separandi sunt, vt omnis confusio euitetur. *Blasphemia* sine dubio est crimen publicum; sed non aliter, quam si quis *sciens volensque & dolo malo*, & sic non ex errore solo mentis, Deo vel Christo specialim maledicit, vel honorem eius conculcat. Quis vero ignorat in *sensu theologico* etiam *errantes* Christum blasphemare dici, vtut ab omni intentione, eius gloriae quid detrahendi, quam alienissimi sint. Sociniani diuinitatem Christi negant, aliaque, quæ theologi ad blasphemias referunt, statuunt, vt vt per *errorem* intellectus peccent. Osterodi, cuius Goslariensis cuiusdam, & matris eius confessionem ministris ecclesiæ Goslariensis editam, blasphemias appellat B. HEINECCIUS in *histor. Goslariens.* p. 527. imo quidam ex ministerio in *refutatione litterarum synodalium* apud EUNDEM p. 529. seq. admodum æstuat, & nil nisi blasphemias Socinianis obiicit, magna cum mentis acerbitate. PEVCERO in colloquio, quod in carcere cum Iacobo Andreæ & Schneccero habuit, duo crimina obiecta sunt 1) *blasphemiæ* 2) *irreuerentiæ erga clerum*. Illa in quodam dissensu a formula *concordiæ* querebatur, ad quam imputationem tamen grauius excanduit PEVCERVS, increpans colloquentes: Ego non sum blasphemus - - *lasset mich zu frieden mit der Gottes-Låsterung, denn ich bin nicht blasphemus; & alibi: D. Jacob nennet mich einen blasphemum, einen Gottes-låsterlichen Mann, daß ich Christum låstere, und ihm seine göttliche Majeståt entziehe, das kan ich nicht leiden: ille in contrarium institerat huic imputationi, & sicuti colloquii principium ab hac desumptum; ita quoque in ea finem accepit, vt acta a DN. THOMASIO in annot. ab anno 1409. vsque ad ann. 169. edita & testamento Offi subiecta p. 150. seq. plenius docent, quibus hæc episcopi subiicitur: Ob durch publicirung dieser Schrift der reinen Lutherischen Religion grosse Ehre wiederfahren, lasse ich andere artheiße iudiciren, und möchte wohl wissen, was unsere*

vt exemplo
Blasphemiz
illustratur.

Leute dazu sagen wolten, wenn Catholische Priester auf gleiche Weise mit ihren disputiren und Beschuldigung der Gottes-Lästerung anfangen, und damit endigten. Videtur ergo blasphemie & sacrilegiorum imputationes in diversos trahi sensus a theologis; & quia conciliorum decreta ab his condita sunt, non mirandum est, tot infinitas sacrilegiorum species excogitatas, & a Jctis sine iudicio ut plurimum assumtas fuisse.

Ad varias
species pertinet

I) sacrilegium diuinae maiestatis læsæ

quod variis modis fieri potest

Committitur hoc dicuntur Iudæi

§. VII. Ut igitur hoc planum faciam, exordiar ab ipso sanctissimo numine, Deo ter optimo terque maximo, cui sacra sunt, & quem in omni sacrilegio quidem mediate lædi, & violari asserunt, simul tamen (I) immediate quoque illud in eum variis modis committi posse certauerunt, detrahendo quid eius eminentiæ, potentiæ, attributisque, ac peruersas de eo sententias ferendo. Ita enim ipsum ens omnium sanctissimum lædi quis dubitet? quamuis multum referat, vtrum ex errore intellectus tale quid fiat, an vero dolo malo, qua de causa, si dolo fit, PASSERINVS c. l. arbitrat, facinus hocce rectius irreligiositatem dici debere. Posses hoc SACRILEGIUM DIVINAE MAIESTATIS LAESAE vocare, vt singularum specierum sua propria, & peculiaris stet adpellatio. Iudæi, quod Christum cruci affixerint, & sanctissimam hanc victimam nefandissime polluerint, passim dicuntur sacrilegi. Forsitan l. i. C. de apost. coetus eorum ex hac ratione dicuntur sacrilegi. Clarius hoc prædicatum iis adscribitur in concilio Toletano XVII. de anno 644. c. 8. apud HARDVIN. tom. III. conc. p. 1816. vbi dicitur, quod plebs Iudæorum nequissima sacrilegii nota adpersa, & effusione sanguinis Christi cruenta sit, & sic merito extirpanda. Paulo humanius iudicium tultite comprimendos esse censuit, qua se dignos reddiderunt, cum in illum manus inieceret sacrilegas, qui veram eis conferre venerat libertatem. Evidentius in concilio Burdegalensi de anno 1583. tit. 28. facinus Iudæ impium scelus, & sa-

& sacrilegium vocatur. Eadem de causa in oratione 10-ANNIS de POLEMA relata ab HARDVIN. t. VIII. conc. p. 1936. sacrilegi dicuntur, qui in mortem unigeniti Dei filii conspirarunt; immo sacerdotes Iudæorum Christo aduersantes sacrilegos vocat, quemadmodum Caiphas sacrilegus Pontifex vocatur, quod Christum cædi iusserit in Act. SS. ad diem 8. Iun. p. 123. lit. e. Quia vero primario sanctissimum numen per blasphemiam violatur, & gloriæ Christi per hæreses multa detrahi possunt, hinc non dubitarunt scriptores vtrumque sacrilegio adscribere. Idem iam obseruauit BARTHIVS l. 18. Aduersar. c. 2. variisque argumentis illustrauit. His addi possunt plura alia loca ex conciliis, veluti ex concilio claramontano de anno 1095. apud HARDVIN. t. VI. P. II. p. 1724. vbi VRBANVS II. quærelas mouet contra eos, qui nomen Dei viui abnegant, & ore blasphemant sacrilego. Nec minus in concilio Tolet. II. de ann. 531. t. II. concil. p. 1143. ore sacrilego blasphemare dicuntur, qui de diuinitate Christi profane sentiunt, quorsum etiam referuntur in FELICIS I. epistola III. t. 1. conc. p. 203. seq. qui credunt filium minorem patre, quam hæresin vocat in genere sacrilegam persuasionem, sicuti ibid. p. 830. 838. 836. & 1787. Hæretici eadem hæresis vocatur apertum sacrilegium. Item in Decretis CAII Papæ Ibid. p. 213. in magno autem sacrilegio se versari hæreticorum manifestat impietas, quum sub specie diuinitatis honorandæ humane carnis in Christo denegant veritatem. Desino plura addere, quum ex mox producendis locis palam fiet, quamcunque hæresin a Patribus inter sacrilegia religionis fuisse relatum, licet simul adpareat, id magis in sensu theologico, quam iuridico fieri.

§. VIII. Vt hoc eo magis in omnium oculos incur- II) Sacri-
rat, proximum locum tribuo (II) SACRILEGIO RELIGIONIS gium religio-
DIVINAE, quod agnoscit BOCERVS class. 4. disp. 10. th. 4. Mul- nis
tis modis impingi in religionem posse, tralatitium, adeo-
que non mirandum, tot exempla sacrilegii a patribus
huc referri, quamuis more solito non distinguant inter
forum

Gentilibus
iam cogni-
tum

& a Christia-
nis receptum

Generalia
conciliorum
testimonia

forum *theologicum* & *iuridicum*, immo destinato consilio hoc discrimen respuisse videntur, postquam quemcunque intellectus errorem, & hæresin *criminibus* annumerauerunt contra omnem veri iuris rationem. Obseruatum est in *dissertatione priori* §. 36. gentiles iam huius sacrilegii fabricatores fuisse, eandemque confusionem induxisse. Christiani *iure retorsionis* eorum vestigiis instituerunt, & sacris gentilium idem crimen affixerunt, verum magis in sensu *theologico* quam *iuridico*. Neque enim iis volupe fuit, censum publicorum criminum augere, sed tantum *impietatem*, sub prætextu religionis commissam, viuis adumbrare coloribus. Enimuero patres subsequentiæ seculorum non substituerunt in eadem simplicitate, sed, sicuti quamcunque hæresin, ita quidquid contra religionem christianam scriptum, vel factum esse videbatur, inter *crimina publica* collocarunt, præsertim postquam Imperatores in *l. l. C. de crim. sacril.* generatim edixerunt: *Qui diuine legis sanctitatem aut ne sciendo omittunt, aut negligendo violant & offendunt, sacrilegium committunt.* Quod si præterea totum titulum *C. de summa trinit.* huic legi adiungimus, & præterea *tit. C. de hæret.* item *ne sanct. baptism. iteret.* porro *tit. de Apost.* similesque inspicimus, nemini dubium esse potest, quin legislatores Christiani in censum nefandissimorum *criminum* retulerint, quidquid contra doctrinam publicam & confessionem ecclesiarum dominantium traditum, scriptum, factumque fuit, id quod sine dubio ea de causa *sacrilegii* denominationem accepit, vt de vera huius criminis ratione dubitari non posset.

§. IX. Illustrabo hoc ipsum primo per generales quasdam obseruationes, quibus deinceps speciales addam. In concilio *Coloniensi de Anno 873.* apud *HARDVIN. t. 6. concil. p. 141.* generatim dicitur: *qui de clero est, si præter voluntatem Dei præterquam, quod in scripturis sanctis euidenter præcipitur, vel dicit aliquid, vel imperat,*

tan-

tanquam falsus testis Dei, aut sacrilegus habeatur. Cum AMBROSIVS contra religionem christianam legi subscribere iuberetur, in *epistola ad Valentinianum* hoc præceptum *sacrilegium subscriptionis* adpellavit, ad quod provocant Patres in *concilio Duziacensi* relato t. V. *concil. p. 1236.* In decretis IOANNIS Papæ ibique Epist. I. relata tom. II. *concil. p. 1062. inauditum genus sacrilegii esse dicitur, quod mentita religionis honore coloratur.* Animaduertentur iam quidam Icti, talia, quæ contra religionem traduntur, improprie dici *sacrilegia*, obseruante MENOCHIO *de arbit. jud. quest. caus. 389. n. 19.* adeo, vt REGNERVS in *censura Belgic. ad l. 1. C. de sacril.* asserat, pœnam *sacrilegii* in hac specie locum non habere, videlicet ex hoc fundamento, quod magis in sensu *theologico* quam *iuridico* hoc nomen adoptauerit, vtvt, qui *hæresin* ignis supplicio plectendam censent, non possint non in conceptu *veri criminis publici* subsistere, manifesto indicio, discrimen hoc minime ab illis admitti, quod etiam ius canonicum indubitanter sequitur.

§. X. Pergo ad speciales obseruationes, quia variis Specialiter modis sacrilegium religionis ex mente patrum committi committitur. potest. Sciendum itaque est, hoc sacrilegium perpetrari
 a) per HÆRESIN, qua de causa HADRIANVS VI. *breviar. ad a)* per hære-
Fridericum Saxonie ducem apud HARDVIN. t. IX. p. sin
1091. seq. non potuit non sacrilegiorum variorum reum facere B. LVTHERVUM, cui infinitas hæreses per calumniam obiecit. In *Act. SS. addiem 14. Jun. p. 968.* hæresis vocatus *sacrilegum Christi hostium munimentum.* Speciatim Eutichetis hæresis in *Synodo II. Ephesina* defensa adpellata fuit a LEONE Episcopo in *epistola tom. II. concil. p. 26.* relata *scelestissimum facinus, quod cuncta sacrilegia excedit;* a GELASIO VERO *ibid. p. 910. & COELESTINO t. I. concil. p. 1672. sacrilegus furor,* & p. 1451. ipse Eutiches cum Nestorio *sacrilegus* vocatur. *conf. p. 953.* Et denique p. 1310. in *concilio Constantinopolitano de Anno 536. dicitur, quod*

Eutiches & Nestorius aduersus diuinam salutaris mysterii dispensationem sub quadam sacrilegii equalitate concordent. Pari ratione Manichæorum doctrina vocatur sacrilegium in decretis Anastasii t. i. concil. p. 974. quod etiam repetit LEO Papa ibid. p. 1754. Porro & Donatistæ passim sacrilegi vocantur, cum Maximianistis t. i. concil. p. 1058. 1060. Potest hæc adpellatio tolerari, si non tam de eorum doctrina, quam aliis facinoribus intelligatur, quæ verum publicum crimen inuoluunt, de quibus consulendus est BARONIVS ad ann. 362. n. 266. & seq. Pari sensu in concilio Carthaginensi de anno 416. t. i. concil. p. 1214. Pelagianis obiicitur sacrilega superbia nec minus HONORIUS & THEODOSIVS in epist. ad Aurelium Carthaginensem Episcopum Ibid. p. 1232. hanc sectam vocant sacrilegium publicum semel autoritate damnatum. Denique contra eos, qui de trinitate sanam sententiam non fovent, concilium Parisiense de anno 1147. t. VI. concil. p. 1298. hæc decreuit: sicut duos Deos dicere profanum est; ita singularum & solitarium dicere, sacrilegium est. In HERVEI Dolensis comment. in Esaiam a P. PEZIO t. III. anecdot. edito p. 667. hæretici in sacrilegio missas celebrare dicuntur. Non enim pergit, sacrificium Deo offerunt hæretici sed suis erroribus. Et infinitum foret, omnes huius sententiæ patronos in medium prouocare. Eadem philosophandi ratio effecit, vt β) multo magis per Apostasiam, quæ hæresi detestabilior, committeretur. Qui enim nomen Iudaismo dant, sacrilegis cætibus aggregari, l. i. C. de apost. qui vero gentilium ad ritus accedunt, ad sacrilegia templorum transisse dicuntur l. 2. C. de apost; quin quod apostatarum sacrilegum nomen continua accusatione deferri a quolibet possit, aliisque extraordinariis modis hæc sacrilegia coerceantur, iuxta l. 4. C. de Apost. Quod si tam detestabile sacrilegium in Apostasia h. e. in transitu a fide christiana ad Iudæorum, saracenorum vel infidelium ritus, per leges Imperatorum damnatos, & sic in foro criminali deprehenditur, nullus

β) apostasiam

lus de hoc dubitandi supererit locus, & hic iure ecclesiastico idem obtinebi iudicium, vel CYPRIANO autore de bono patient. p. 211. asserente: *a vera religione & ecclesia alieni sacrilegi sunt*; multo magis ergo sacrilegium commisisse videntur sacrificari, vt IDEM epist. 20. ait, seu qui desciuerunt a fide christiana, & Idolis sacrificarunt vt IDEM rursus ep. 65. ait. Porro γ) per schisma sacrilegium γ) per schisma hoc perpetrari, vel eo minus dubium habet, quod contra religionem dominantem schismatici rebellionem mouere, & altare sacrilegum contra altare legitimum erigere dicantur in tom. VIII. concil. p. 143. quæ locutio ex scriptis CYPRIANI desumpta est. Idem Episcopus Carthaginensis epist. 75. p. 227. ed. Brem. diserte ait: *sacrilegium committit, qui contra ecclesiam bellat*. Enim vero cum per schisma magis peccetur in imperium sacrum, quam religionem, reseruabo reliqua ad sacrilegium hierarchie.

§. XI. Pariter δ) sacrilegium religionis imputatur δ) per Idololatriam & idololatriæ religioni adherentibus, id quod christiani primæui quoque obiecerunt gentilibus, vt dissertatione præcedente obseruauit, sicuti gentiles christianis sacrilegii notam inurere vano conatu nitebantur. vid. A& SS. D. 2. lun. p. 215. c. 2. In concilio Toletano III. de Anno 589. c. 16. tom. III. concil. p. 482. relato refertur per omnem pene Hispaniam Idololatriæ sacrilegium inoleuisse, adeoque cum consensu principis synodum decreuisse, vt sacerdotes cum iudice loci sacrilegium memoratum studiose perquirent, exterminarent, hominesque in tali sacrilegio versantes coercerent. In CHILDEBERTI regis constitutione apud HARDVIN c. l. p. 334. de abolendis reliquiis idololatriæ agitur, diciturque: *qualiter in sacrilegos Dei iniuria vindicetur, nostrum est pertractandum, & paucis interiectis: ad nos querimonia processit, multa sacrilegia in populo fieri, vnde Deus ledatur, indigitans reliquias idololatriæ, quæ adhuc in gente Francorum superstites erant*. Subinde tum in seruos, tum in ingenuos grauiorem pœnam constituit,

stituit, qui ista sacrilegia perpetrare præsumserint. Similiter in concil. Tolet. XII. de anno 681. Ibid. p. 1725. itidem in cultores Idolorum, qui ea tempestate in Hispania adhuc supererant, hæc decernuntur: Proinde omne sacrilegium idololatriæ, vel quicquid illud est contra sanctam fidem, in qua insipienter homines captiuati diabolicis culturis inserviunt, sacerdotis & iudicis instantia inuenta hæc sacrilegia eradantur & exterminata truncentur, constituta excommunicatione & pœna exilii in ingenuos, in seruos vero coercitione verberum, & vt onusti ferro suis dominis tradantur. Non sine ratione sacrilegii labes his idolorum cultoribus, qui tamen sanctissima Christi dogmata iam receperant, imputatur, eodem modo, quo SVPICIVS SEVERVS lib. I. hist. sacr. c. 19. n. 6. asserit, populum Israeliticum absente Moise sacrilegio & luxu deditum fuisse, & c. 43. n. 6. refert, prophetam iussu Domini regem Achabum adiuisse, exprobatoque ei sacrilegio ad se omnem populum congregari proposuisse, quo crimine sacra Baali dicata intellixit. Tandem in fine addit: Mirum id Helia fuit, qui solum se a sacrilegio immunem esse credidit, existimans se tantum ab Idoli sacris puras retinuisse manus. Ceterum post tria priora secula, multa idololatriæ vestigia inter christianos deprehensa fuisse, non adeo mirandum est, quod seculo V. & VI. magis de religione christiana quavis ratione propaganda, quam de vera fide in Christum inculcanda inuerso modo cogitatum fuerit. Vnde tot in conciliis sanctiones contra clandestinos idolorum cultores. In concil. Arelat. II. de anno 452. c. 23. tom. II. concil. p. 775. christiani memorantur, qui faculas accendunt, aut arbores, fontes vel saxa venerantur, & ideo sacrilegii rei iudicantur. ZACHARIAS papa in epist. 10. ad BONIFACIVM Germanorum Apostolum scripta, in Germania presbyteros sacrilegos deprehensos fuisse refert, qui tauros & hircos diis paganorum immolabant, manducantes sacrificia mortuorum, quem effectum insulsa huius Apostoli

Apostoli conuertendi methodus produxit. In concilio Germanico, præside hoc Apostolo de anno 742. tom. III. concil. p. 192. c. 5. episcopis sollicitudo magnopere commendatur, vt *populus Dei paganas non faciat*, prohibeantque speciatim sacrilegos ignes, quos *Niedfratres* vocant, vel potius vt in indiculo adiuncto paganiarum scribitur, *Nodfür*, quia *ignis Saxonie inferioris* idiomate *für* venit.

§. XII. Quia vero antiquitates loquuntur, insigni feruore christianos sacris iudæorum bellum indixisse, inde simul ϵ) nouam *sacrilegii religionis* speciem patres in ϵ) per contumaciam produxerunt, etiam iis exprobratam, qui conu-mercium uiis iudæorum interessent, quia vt dicitur in concilio *Ve-*cum iudæis *netico de anno 465. c. 12. tom. II. conc. p. 798. cum apud Christianos cibis communibus non utantur, indignum est atque sacrilegum, eorum cibos a Christianis sumi.* Eadem ratio repetita est in concilio *Nemaufensi de anno 1284. tom. VII. concil. p. 936.* nec tamen ipse consequentiæ nexus adeo euidentis est, vt hoc scelus inde erui queat. Adeo vero odium plusquam Vatinianum in Iudæos hoc facinus amplificauit, vt eius rei iudicati fuerint, iudæis vlllo modo fauentes & inseruientes. In concilio *Toletano IV. de anno 633. c. 58.* (repetito in concilio *Meldensi de anno 845. c. 73. tom. IV. concil. p. 1498.*) contra eos, qui munera a iudæis accipientes perfidiam eorum suo patrocinio fauebant, (h. e. contra persecutores episcopos defendebant) anathematis fulmen fabricatum est: *quicumque igitur deinceps episcopus, siue clericus, siue secularis illis contra fidem christianam suffragium vel munere vel fauore præstiterit, vere vt profanus & SACRILEGVS anathema effectus, ab ecclesia catholica & regno Dei efficiatur extraneus.* In *Toletano VIII. de anno 653.* Rex *Flavius Reccesuinthus* patribus causam extirpandorum, vel conuertendorum iudæorum commendauit, ægre ferens, hæresibus quibuscunque extinctis, hoc solum sacrilegii dedecus remansisse. *HARDVIN. tom. III. concil. p. 956.* Hæc sacrilegii species iis multas attulit calamitates, vt do-

cet BASNAGE dans l'histoire de Juifs tom. VIII. c. 13. §. 5. seq. effecitque, vt in concilio TOLETANO IV. c. 65. ab omnibus officiis publicis exclusi fuerint. Si quis autem iudicium hoc permiserit, addunt patres, velut in sacrilegium excommunicatio proferatur.

g) per magiam

§. XIII. Multo magis sacrilegio religionis accenseri debuit g) *magia*, qua vulnus immedicabile religioni infertur. In GREGORII III. iudic. c. 23. tom. III. concil. p. 1875. sex annorum pœnitentia iis imponitur, qui sacrilego ausu maleficis se defensare posse confidunt. In synodo Claramont. de anno 1268. c. 7. tom. VII. conc. p. 599. sacrilegium vocatur dæmoniorum inuocatio, iis propria, qui iuxta concilium Bituricense de anno 1528. c. 2. tom. IX. conc. p. 1920. sacrilego & damnato ritu caracterum, & usu signorum in occultis reuelandis per dæmonum inuocationem & aliquorum

n) per Scripturam S. peruersam explicationem

mixturem verborum abutuntur. Vtterius n) sacrilegium religionis committi dicitur in scripturam sacram, qui peruerso & falso modo eam exponunt in cod. Encycl. tom. II. conc. p. 745. quod etiam in epist. 9. NICOLAI I. tom. V. conc. p. 181. extenditur ad scripta pietatis. Denique sacrilegium commississe non immerito dicendus est, qui scripta pietatis fidelium atque pii principis notioni subducit, id quod ad epistolam a se regi missam, sed a Græcis vel deprauatam, vel eius notitiæ subductam adplicat, idque in antecedentibus immane sacrilegium vocat. Quin etiam o) *reformatio religionis* auspiciis B. LUTHERI suscepta passim sacrilegio adscripta fuit adeo, vt in concilio Tridentino apud HARDVIN tom. X. conc. p. 265. noui sacrilegii impietatis & omnium scelerum ritus vocetur. Denique s) etiam SALVIANVS lib. VIII. de guber. Dei p. m. 165. huc refert odium erga sanctos: sacrilegii quippe genus est, ait, Dei odisse cultores. En! quam latissimum campum habeat religionis sacrilegium ex mente patrum, vt nihil facilius sit, quam se hoc ipso maculare. Sicuti enim religio semel per formulas, ritus aliaque ex-

o) per religionis reformationem

s) per odium erga sanctos

terna elementa circumscripta & stabilita variis modis violari potest; ita infinitæ inde propullularunt species.

§. XIV. Quoniam vero primas salutis nostræ partes ^{(III) Sacri-}ferunt sacramenta a Christo instituta, ideo proximum ^{gium sacra-}locum ^{mentorū} (III) assigno SACRILEGIO SACRAMENTORVM. Fit huius mentio in concilio *Claramont. de anno 1268. c. 7. tom VII. conc. p. 599.* vbi inquirere iubentur sacerdotes, vtrum quis fecerit sacrilegia de sacramentis ecclesie, vt ad episcopum referre queant. Refert IVO Carnutensis episcopus *ep. 186.* exemplum presbyteri, qui in statua foeminea sacramenta ecclesiastica profanauerat, quem vt sacrilegum, & idololatram degradandum esse censet. *Sacramentorum contemptus homines sacrilegos facit,* ait AVGVSTINVS, quod effatum laudatur in concil. *Burdegalensi de anno 1583. tit. 8. tom. X. conc. p. 1343.* Sed ad specialia propero. Videlicet committitur hoc scelus (1) intuitu *baptismi*, eum profanando, quod variis modis fieri potest, veluti per *iterationem*, qua iniuria sacramento facta, immo sacrilegium commissum dicitur in *append. concil. Lateran. III. de anno 1179. tom. VI. concil. p. 1800.* Sacrilegii quoque rei iudicantur, qui baptismum paruulorum euertere conantur, vt docet *epistola THEODVINI circa annum 1050. apud HARDVIN tom. VI. concil. p. 1023.* Ast hi quidem bona fide errant, adeoque magis *thealogice* quam *iuridice* sacrilegium committunt. Magis ergo huc referendi, qui ludibrio exponunt baptismum, eique illudunt, qui per ludibrium canes baptizant, qui quæstus causa baptismata reiterant, qui impostores quoque *stellionatum* committunt.

§. XV. Intuitu *Eucharistie* etiam 2) sacrilegii varia 2) intuitu *Eu-*quoque exempla obuia sunt. Hoc quippe, GELASIO *iucharistie* dice in *c. 12. d. consecr. D. 2.* committere dicuntur, qui sumta tantum corporis sacri portione a calice sacri cruoris Si quis diuina mysteria abstinent, quia diuiso, ait, *vnus eiusdemque mysterii sine* na mysteria GRANDI SACRILEGIO non potest prouenire. Et tamen hoc diuidere, grande sacrilegium committitur in ecclesia Romana, quod

iam in concilio Basileensi ei obiectum fuit, vt docet IOANNES de RAGVSIO *in orat. de commun. sub vtraque specie in hoc concilio habita & relata ab HARDVIN. tom. VIII. concil. p. 1722.* Vt hanc suspicionem declinet BELLARMINVS *l. 1. de Pontif. Rom. lib. IV. c. 10.* pontificem de sacerdote sacrificante intelligendum esse cenfet. Videntur eiusdem sententiæ fuisse IOANNES de RAGVSIO *in orat. cit. p. 1690.* & LVDOVICVS IOANNES VILLETANVS in disputatione quam in concilio Tridentino habuit, relata ab HARDVINO *tom. X. concil. vbi p. 347.* ait: *Ne fortassis sacrificantium aliquis a calicis participatione abstineret, quod immane esset sacrilegium.* Ita sentientes exhibendos iudicat BARONIVS *ad ann. 496. n. 20.* aliamque dubii huius solutionem, æque infelicem tamen, subiungit, quam examinavit DN. PARENS *tom. III. iur. eccles. tit. 41. §. 26.* Porro in concilio Tolet. I. de anno 400. c. 14. *tom. I. concil. p. 991.* sacrilegus dicitur & abiiciendus, qui acceptam a sacerdote eucharistiam non sumserit, quod etiam *lib. VII. capitul. c. 473.* apud HALVZIVM *tom. I. capit. p. 1131.* repetitum, & quum hic canon fluctus quosdam moueret, declaratio eius facta est in concil. Tolet. XI. de anno 675. c. II. *tom. III. concil. p. 1028.* vt ad casum necessitatis, quo ægrotans eucharistiam ob morbi impetum fumere non potest, adplicari haud debeat. Quantum ego iudico, contra eos conceptus canon videtur, qui accipiebant quidem eucharistiam ex manibus sacerdotis, sed fumere eandem ex quodam contemtu recusabant. Præterea sacrilegium esse dicitur in concil. Aurel. c. IV. c. 4. de anno 541. *tom. II. conc. p. 1437.* Aliud offerri in S. eucharistia, quam quod in mandatis sacratissimus saluator instituit. Dicitur etiam sacrilegus, qui dehortatur populum a perceptione sacramenti corporis & sanguinis Jesu Christi, v. *Acta SS. tom. I. mens. Ian. p. 845. D.* vel qui credit corpus domini non tam corpus esse, quam umbram & figuram corporis domini, vt censuit THEODVINVS in epist. apud HARDVIN. *tom. VI. concil. P. I.*

vel eucharistiam respue-
re

vel alios dehortari

p. 1023. eodem sensu, quo in genere *heresis* per abusum ad hoc crimen tracta est. Primaria vero huius sacrilegii species est, quam in genere committunt *fures hierothecæ*, qua panis eucharisticus consecratus ritu Romano ecclesie includitur. Fundamentum huius atrocis sceleris ex *transubstantiatione* petitur, qua panis eucharisticus in verum corpus Christi *transubstantiari* dicitur. Hac de causa etiam huius criminis rei sunt, qui aliis modis in consecratum & asseruatum panem quid committunt. Huc pertinet exemplum relatam a RAYNALDO ad annum 1218. n. 45. ubi quis venienti sacerdoti, & corpus Christi portanti cum scypho cereuisiæ ebrius occurrens bibere monuit, & cum ille responderet: *corpus domini porto, non modo bibam, iratus Friso cum scypho pixidem percussit, & omnes hostias de illa excussit, ita, ut per pavementum dispergerentur.* Similia exempla IDEM ad Ann. 1389. n. 22. & passim alibi adfert, quorum etiam plena sunt *Acta SS.* In huiusmodi sacrilegos constituta est poena ignis in *const. crim. Carol. art. 172.* So einer eine Monstranzen stillt, da das heilig Sacrament des Altars in ist, soll mit dem Feuer vom Leben zum Tode gestrafet werden. Ratio huius poenæ peculiaris ex adducta ratione desumpta est, cum in ceteris sacrilegii speciebus diversum obtineat. Vnde grauiter iudices rectius informatos peccare censet BEYERVS in *not. ad cit. text.* si durum ignis supplicium sub prætextu, quod ea poena hodie in Germania iuris communis sit, irrogare audeant. Loquitur sine dubio Autor de iudice A. C. addicto, cognoscente de hoc sacrilegio, in ecclesia, Romano ritu vtente, commisso, iamque obseruauit Dn. PARENS in *iur. eccl. tom. III. tit. de missa §. 23.* poenam hanc non vnice æstimandam esse ex sanctione Carolina, quippe quæ inter protestantes eatenus recipi non potuit, quatenus absolute principiis nostræ confessionis aduersatur. Nec aliud dicendum esse crederem, si fur sacris ecclesie Romanæ foret addictus; quamuis enim hic propter opinionem,

vel per violationem in panem eucharisticum quid committere conatur

poena eiusmodi sacrilegii

nionem, quam de hoc *pane consecrato* gerit, grauius peccare videatur, semper tamen in delictis ratio habenda poenarum, quæ in territorio, quo delinquitur, obtinent, non quæ aliis in terris dictari solent. Sic Saxoni, adulterium eo in loco, quo pecuniaria poena illud plectitur, committenti, non poena iuris Saxonici capitalis, sed eius loci, vbi id commissum, dictanda est.

3) intuitu poenitentia

§. XVII. Quandoquidem vero ecclesiæ Romanæ affectu adhuc quinque alia sacramenta duobus genuinis subiungere; ita circa hæc quoque sacrilegium committi posse censuere. Nam 3) respectu *poenitentia* sacrilegi dicuntur, qui sacrilegum temere absoluunt, iuo *ep. 40*; qui absoluit, cum tamen nec parochiale beneficium habeat, nec ab episcopo per examen & ad probationem idoneus iudicatur, licet alias sacerdos sit, vt decernit *concil. Mexic. de anno 1585. apud HARDVIN. t. X. conc. p. 1727.* quod potissimum constitutum est contra ordines religiosorum, qui ordinem sacerdotalem recipiunt, & vi huius confessionibus audiendis se ingerunt, quod tamen facere non licet sine *licentia episcopi*; alioquin *sacrilegii* reatus incurritur, quia *iura spiriualia* violari dicuntur. Eiusdem reum facit LUTHERVM HADRIANVS VI. in literis ad Electorem Saxoniae scriptis apud HARDVIN *tom. IX. p. 1903.* quod *satisfactionem* in poenitentia sustulerit, nec admitendum censuerit vt corpus & sanguis Domini quotidie a sacerdotibus offerretur pro peccatis nostris, quam labem tamen iam dudum nostrates absterferunt. Sane si sacrilegium est, corrumpere media salutis, & iniuriam facere merito Christi, ab eius reatu abesse non possunt, qui *sua satisfactione* id assequi volunt, quod in *satisfactione Christi* vnice quærendum. Pergo 4) ad *confirmationem*, cuius iteratio prohibita est sub poena *sacrilegii* in *concil. Camerac. de anno 1586. tit. 7. eo quod imprimat characterem*, æque vt baptismus, cuius olim appendix erat. Unde in genere colligi potest, *iterationem eorum sacramentorum, quæ characterem imprimere dicuntur, sacrilegium inuolueret.*

4) intuitu confirmationis

here. Similiter 5) sacrilegium in ordinibus conferendis ^{5) intuitu or-}
 committi potest ab his, qui profanissimos & perditissi- ^{dis}
 mos consecrant, vt *concil. Constantinop. IV.* decernit apud
 HARDVIN. tom. V. conc. p. 974. qui munia sacerdotalia pera-
 gunt, & ignorant, vtrum sint ordinati, multo magis er-
 go, si non sunt ordinati, vt docent STEPHANI II. *Responsa*
c. 10. vol. III. conc. p. 1987. Denique qui ab hæreticis ordi-
 nati sacrificia peragunt, vt decernit *concil. Carthag. II. &*
III. de anno 255. tom. I. concil. p. 158. seqq.

§. XVIII. Superest 6) *matrimonium*, cuius sacramen- ^{6) intuitu}
 tum violari dicitur per *adulterium*; vnde natum est *sacrile-* ^{matrimonii}
gium nuptiarum, de quo iam *dissertatione preced. §. XXXIX.*
 actum est. Neque vero tantum sacramenti profanatio hoc
 crimen constituit, sed etiam *benedictionis violatio*, quæ olim
 desponsatis per *manuum impositionem* impertiebatur, vt do- ^{ex ratione}
 cuit DN. PARENS tom. III. *iur. eccles. tit. de clandest. despon-* ^{benedictio-}
sat. §. 13. seq. Hinc SYRICIVS *epist. I.* quæsitus: vtrum de- ^{nis desponsa-}
 sponsatam alii puellam, alter in matrimonium possit ac- ^{tis olim im-}
 cipere? respondit: *hoc ne fiat omnibus modis inhibemus,* ^{positæ}
quia illa benedictio, quam nupturæ sacerdos imponit, apud
fideles cuiusdam sacrilegii instar est, si ulla transgressione
violetur c. 50. C. 27. qu. 2. Ergo violatio huius benedictionis
 est sacrilegium. Inde plures fluxere conclusiones. IVO
 Carnutensis *episcopus epist. 56.* presbyterum quendam,
 qui verba diuina sacramenti, & insignia sacerdotalis officii ^{& sacramenti}
 in coniugali benedictione cuiusdam virginis illusorie transmu-
 tauerat, & alia pro aliis interposuerat, commisisse *sacrile-*
gium diuinorum sacrorum respondit. En quam facile sa-
 crilegium committi potest, si modo a receptis & præscri-
 ptis recedatur formulis! *Bigamie* crimen grauius adulte- ^{quod etiam}
 rio iudicatum fuit in *C. C. C. Art. 121.* quod alteram in Ge- ^{per bigami-}
 stalt der heiligen Ehe sibi adiunxerit, & ita & sacramenti ^{am violatur}
benedictionis sacerdotalis violator extiterit, atque adeo ad-
ulterium cum sacrilegio coniunxerit, vt censuit DN. PA-
 RENS tom. III. *iur. eccles. tit. de spons. duor. §. 5.* quin quod
 biga-

& sic bigamia
sacrilegium
variis ex
causis consti-
tuit

quod etiam
ad bigamiam
similitudina-
riam trahen-
dum

imo clericus
per concubi-
tum sacrile-
gium comit-
tit

bigamus de heresi suspectus dicatur, nec bene de sacra-
mento sentire videatur, vt FARINAC. *quæst. crim. 140. n. 24.*
coniicit, quo respectu rursus *sacrilegus* dicendus. Ergo
sacrilegus est bigamus 1) qua *hereticus*: 2) qua *violator sacra-*
menti matrimonialis, quod bigamiæ prorsus repugnat,
quia in tali *matrimonio duplici* deficere dicitur repræsen-
tatio unius matrimonii Christi cum vnica ecclesia: 3) qua
violator *benedictionis*, quam in vanum adhiberi curat. Bi-
gamiam quoque committere dicitur & quidem *similitu-*
dinariam, iuxta SANCHEZ *de sacram. matrim. lib. 7. disp. 85.*
quando in sacris constitutus contrahit matrimonium;
quia enim semel cum ecclesia *spirituale* contraxit, eaque
ipsi *dotem* satis opimam intulit, a carnali abstinere debet,
alioquin & *irregularitatem* & *sacrilegium* incurrit. Desi-
deras probationem? en! in promptu est. Secundum *con-*
cil. Tolet. II. de anno 531. olim qui ad clericatum adspira-
bant, renuntiare coniugio, atque castitatem spondere
cogebantur. Quodsi sponsionis suæ immemores ad ter-
renas nuptias recurrerent, vt *sacrilegii rei damnabantur,*
& *ab ecclesia habebantur extranei c. 1. cit. concil. vol. II. p.*
1140. conf. c. 5. D. 28. & Acta SS. ad diem 10. Iun. p. 354. FA-
RINAC. *qu. crim. 138. n. 95.* Cum enim lex & vorum *castita-*
tis ipsi clericatui inesse credatur, hanc legem sanctam vio-
lat, qui vxorem ducit. Multo magis ergo ex hac senten-
tia sunt *sacrilegi* clerici, si adulterii vel fornicationis labe
sefe maculant, adulteri presbyteri enim diserte dicuntur
sacrilegi in ZACHARIAE *Papæ ep. 10. apud HARDVIN. tom. III.*
concil. p. 1910. adeo, vt iudice ZOESIO *ad tit. D. ad L. lul.*
pecul. n. 9. presbyter religiosus duplex *sacrilegium* com-
mittat; alterum contra *sanctitatem ordinis* habentis an-
nexam obligationem continentiae; alterum contra *sancti-*
tatem procedentem ex voto *castitatis* conf. ENGEL *in coll.*
iur. can. lib. 5. tit. 16. n. 40. Licet vero talis concubitus *sa-*
crilegus dicatur, in foro tamen externo eum non puniri
vt *sacrilegium*, sed vt *simplicem fornicationem* censet L.
B. de

B. de LYNCKER in anal. ad Dess. erot. lib. V. tit. 16. qu. 8. quia multa theologice dicuntur sacrilega, quæ iuridice talia non sunt.

§. XIX. Post sacrilegium sacramentorum IV) noua IV) sacrile-
 species sese exerit, quæ circa LITVRGIAM, seu CVLTVM DI-
 VINVM in genere versatur, cuius vel violatio, vel immi-
 natio, vel denique turbatio insigne dicitur constituere sa-
 crilegium. Sacrificium missæ proprie sumi dicitur in con-
 cilio Burdegalensi de anno 1583. tit. 5. tom. X. concil. p. 1339.
 pro puro & simplici cultu, qui Deo soli debetur, in quo verus
 ac integer actus religionis est. Inde collegerunt patres, sine
 summo scelere & sacrilegio alteri adhiberi non posse; quam-
 uis manifestum sit, in honorem tot sanctorum missas ce-
 lebrari. Pariter iuxta sententiam EVGENII III. epist. 68.
 apud HARDVIN. tom. VI. concil. P. 2. p. 1282. sacrilegium est,
 diuina celebrare in ecclesia a diuinis officiis interdicta, quod
 irregularitatem insignem & vix dispensabilem consti-
 tuit. Id obiurgat Papa SAMSONI Rhemensium Archiepi-
 scopo, quod ad maiorem beati Petri & ipsius contem-
 tum in Bituricensi ecclesia, a diuinis officiis interdicta,
 cum aliis Episcopis & Prælatibus diuina celebrare, & ibi Re-
 gem Francorum coronare ausus fuerit, non sine sacrile-
 gio, quo ipso meruit, vt vsus pallii quoque ei interdice-
 retur. Longe grauius delinquent, qui sacra turbant pu-
 blica, quippe quorum violatio præ ceteris sacrilegium potissimum
 constituit. Grauiissime in hos sacrilegos animaduerten-
 dum esse constituerunt ARCADIVS & HONORIVS anno 398. in
 l. 10. C. de episc. & cler. ita edicentes: si quis in hoc genus
 sacrilegii proruperit, vt in ecclesias catholicas irruens (cum
 diuina mysteria & alii sacri cultus peraguntur vt addit
 Synopsis Βασιλικῶν lib. 60. tit. 25.) sacerdotibus, & ministris,
 vel IPSI CVLTVM, locoque, aliquid importet iniuriæ, veluti cri-
 men publicum capitali sententia vindicetur; quæ poena et-
 iam in turbatores sacrorum repetita est in Nov. 123. c. 31.
 & a GRATIANO refertur in can. si quis suadente diabolo 29.

quando tur-
batores pu-
niendi

Qu. 4. Talia sacrilegia passim admitta eo tempore fuisse, quo intestinae seditiones ob controuersias fidei ecclesias admodum concusserant, memorant antiquitates huius seculi, nec improbable est, Donatistarum furorem, sub quo Africa hoc tempore laborabat, per *cit. l. 29.* represam fuisse, vt censet SAMVEL BASNAGE *ad cit. Ann. s. 4. in fin.* Est ergo hoc sacrilegium *crimen publicum*, non aliter tamen supplicio capitali plectendum, quam si hæc quatuor concurrant: 1) vt vis inferatur ministris ecclesie, 2) in loco ecclesie, & quidem 3) eo tempore, quo rem diuinam facit, maxime si sacramenta administrat, 4) vt per hoc ipsum sacra turbentur. vid. CARPZ. *in iurisprud. consist. lib. 3. def. 95. n. 11.* qui alio modo turbant sacra pro modo admissi arbitrarie puniuntur, teste EODEM *n. 16. seq. conf. BARBOSA ad l. 10. C. de episc. & cler.*

V) Sacri-
legium papale

§. XX. Quemadmodum vero §. VII. obseruatum est, sacrilegium primario committi in ipsum Deum, etiam *immediate*, ita æque graue sacrilegium perpetrari posse censent V) in *Pontificem Romanum*, quod SACRILEGIUM PAPALE dixeris. Postquam enim hic constituit se *vicarium Christi*, immo *vice-Deum* in ecclesia, vel in hac terra Deum esse, atque *christianæ reipublicæ monarcham inuisissimum*, vt MORNAYVS *in præfat. tr. de Myster. iniquit. in fin.* obseruat, & CARPZOVIVS similibus huius farinae flosculis illustrat in *Vindic. Theol. Lutheran. contra ICros Dilingenses c. 1 n. 40. & 49*, non potuere non sacrilegi nominari, qui vel in minimo eius iura, potestatem atque auctoritatem, falli nesciam, in dubium vocant, vel aliter sese ei opponunt, contra ipsum conspirant, denique verbis & factis illum offendunt. Adeo enim sanctissima illius autoritas censenda, vt iudice GREGORIO VII. *ep. 39.* apud HARDVINVUM *tom. 6. concil. p. 1227.* vel ipsi mentiri sacrilegium sit; multo magis de iudicio pontificis dubitare quod INNOCENTIVS III. *lib. 1. ep. 555. edit. Baluzian. culpam sacri-*

sacrilegii vocat, atque illustrat BARBOSA *ad can. 29. C. 17. Qu. 4. n. 98.* æque, ut olim *sacrilegi* dicti fuerunt, qui de iudicio principali disputare ausi fuerint, exceptis quibusdam casibus relatis a ZOESIO *ad tit. C. de crim. sacril. in not. lit. (d).* Qua de causa, quum plura in concilio Basileensi contra iudicium Episcopi Romani eiusque autoritatem gesta fuerint, censuerunt eius affectæ, rem *sacrilegam & hæreticam* esse, postulare, ut synodus hæc, & quæ in ea decreta sunt, rata habeant, ut censuit AVGVSTINVS PATRICIVS in *Historia concilii Basileensis* apud HARDVIN. *tom. IX. concil. p. iiii.* Hæc eadem ratio efficit, ut GREGORIVS VII, Hermannum, Bambergensem Episcopum, qui se iudicio apostolicæ sedis subtraxerat, deponeret, & excommunicaret, quod hæresi iunxisset *sacrilegium* ut scribit in *epist. 2.* apud HARDVIN. *tom. VI. p. 1324.* Multo magis ergo *sacrilegi* censendi, qui dubitant de potestate Papæ. Nam, ut ait PETRVS ALBINIVS TRETIVS *de pontificia potest. §. divini numinis n. 29. dubitans de potestate Papæ, dubitat de fide catholica, & tanquam sacrilegus est censendus & instar sacrilegii est, disputare de potestate Papæ,* quod plenius illustrat CARPZOV. in *Vindic. Theol. Lutheran. contr. ICios Dilingens. c. 1. n. 42. seqq.* Multo magis ergo ex iudicio sedis Romanæ *sacrilegi* iudicandi, qui iudicium in pontificem exercere, eumque ab administratione papatus suspendere audent, quod EVGENIVS Papa Basileensibus exprobrat in *epist.* apud HARDVIN. *tom. IX. concil. p. 1006.* quum se omnibus conciliis maiorem credat, adeoque *reveritas sacrilega* dicatur, Romanum Pontificem & sacrum senatum ad causam dicendam citare apud EVNDEM. *cit. l. p. 112.*

§. XXI. Sed hæc sacrilegia forsan adhuc minora quod speciatim committere dicuntur sunt in comparatione eorum, quæ nunc adferenda. Decantatum est, post reformationem Augustanæ confessioni addictis *grande sacrilegium, & crimen lese maiestatis* obiectum fuisse, in scriptis suis docentibus, Papam esse

I) Antipapæ

Antichristum, quam controuersiam contra ICtos Dillin-
 geneses sub incudem reuocauit CARPZOVIUS in *Vindic. Theol.*
Lutheran. c. 1. §. 19. & c. 2. 3. quæ imputatio non nova, sed
 ab antiquis retro seculis omnibus obiecta, qui hostes se
 pontifici professi sunt. Huc referuntur (I) *Antipapæ*,
 quando, ecclesia Romana per schisma & factiones diuisa,
 fuere electi, quamuis quinam proprie tales fuerint,
 & quinam legitime electi censendi? vix constet. Hoc
 modo rationes subduxit *concilium Aquileiense de Anno*
1409. pro tollendo schismate habitum, decreuitque ele-
 ctionem GREGORII XII. fuisse legitimam, antipaparum ve-
 ro *sacrilegam*, ac gesta eorum *sacrilega* & iniusta vid.
 HARDVIN. *tom. VII. concil. p. 1952. & seq.* INNOCENTIO II.
 sese opposuit PETRVS LEONIS antipapa, ANACLETVS dictus,
 quem vt *sacrilegum* rex Lotharius armis persequendum
 esse censuit, vt *Acta SS. die 6. Iun. p. 856.* referunt. Pari
 ratione ALEXANDRI III. legatus Cardinalis Ioannes Ana-
 gnius omnes VICTORI antipapæ adhærentes, quique
 concilio Papiensi interfuerant, *tanquam sacrilegos suf-*
fragatores anathematis telo percussit, & quosdam epi-
 scopatus honore spoliavit teste VGHELLIO *tom. IV. Ital.*
sacra p. 708. nou. edit. PASCHALI II. sese opposuit GREGO-
 RIVS VIII. qui *validissimo Imperatoris instructus exercitu vr-*
bem Romanam ingressus tanquam sacrilegus & Apostata non
erubuit Paschalis veri Pontificis Apostolicam usurpare sedem
 vt acta Concilii Lateranensis de Anno 1215. apud HAR-
 DVIN. *tom. VII. p. 82.* docent, adduntque, eum vt *sacrile-*
gum & excommunicatum postea rursus deiectum fuisse
 (II) *conspirantes cum hostibus Pontificis* maxime politieis
 vel immediate contra Pontificem. Hæc sententia fuit
 GREGORII IX. in *epist. 16. ad Florentin.* qua refert, plures
 fuisse condemnatos propter conspirationes & coniura-
 tiones, & *sacrilegia* in se commissa apud HARDVIN. *tom.*
VIII. concil. p. 184. Tales enim dicuntur *hostes ecclesie*,
 contra quos recte & pie non modo a regibus christianis,
 sed

II) contrapa-
 pam conspi-
 rantes

sed etiam a propriis subditis bellum suscipi posse, per nefandissima argumenta demonstravit GVILIELMVS ROS-
 SÆVS *de iusta reipubl. christian. in reges impios & heret. autor. c. 9.* (III) *irurium & terrarum Papalium inuasores* III) *irurium papalium in-*
 occupatores & detentores, qui *sacrilegi* dicuntur ex sen- *nafores*
 tentia MARTINI II. Papæ in *epistola* ab HARDVINO relata
t. VII. p. 890. vt & GREGORII VII epist. 4. apud EVNDEM
tom. VI. concil. p. 1482. (IV) *qui capiunt Romanum Pontifi-* IV) *pontiff-*
cem, vel focii capientium sunt, ipsamque ratam habent *cem*
 captionem, vel in talibus dant auxilium, consilium & fa-
 uorem, atque facientes recipiunt, & scienter defendunt.
 Hi *sacrilegi*, & *rei lese maiestatis* dicuntur in *epistola* relata
 a STEPHANO BALVZIO *tom. II. vitarum paparum Avenionen-*
sum. p. 15. (V) *qui nuntios apostolicos & cardinales capiunt,* V) *vel eius*
 vel aliter offenduat, vt rursus *cit. epist. docet,* quippe *nuntios ca-*
 qui sunt a *latere pontificis*, vt per eorum latus ipse Pon- *pientes*
 tificex petitus videatur. BARBOSA *ad c. 5. X. de pæn. FARINA-*
civs Pr. crim. qu. 112. n. 107. & 162. Pluribus id declarat
 BONIFACIVS VIII. in *c. 5. de pæn. in 6. &*, *si quis*, ait, *in*
hoc sacrilegii genus irrepserit, quod sanctæ ecclesiæ Ro-
manæ Cardinalem fuerit hostiliter insecutus, vel percusserit,
aut ceperit, vel socius fuerit facientis, aut fieri mandauerit,
vel factum ratum habuerit, aut consilium dederit vel fauo-
rem; aut postea receptauerit, vel defensauerit scienter eun-
dem: sicut reus criminis lese maiestatis perpetuo sit infamis,
diffidatus nihilominus, & bannitus, sit intestabilis, vt nec
testamento liberam habeat factionem, nec ad alicuius bona ex
testamento, vel ab intestato vocetur: quatenus ab omni suc-
cessione repulsus, publicaque repulsa confusus minus inue-
niat sue malitiæ successorem: fiant habitationes eius deser-
te, & vt non sit, qui eas inhabitet, dentur cuncta ipsius edi-
ficia in ruinam, & vt perpetuæ notam infamæ perpetua
ruina testetur, nullo tempore reparentur: nullus ei debita
reddere, nullus respondere in iudicio teneatur: quidquid et-
iam in bonis inuenitur ipsius, fisci, vel reipublicæ dominio

adplicetur, ut ex iis nihil transmittat ad posteros, sed potius cum ipso quodammodo damnentur & sua. Si qua vero feudata, locationes, officium vel beneficium spirituale vel temporale ab aliquibus ecclesiis obtinet, sit is ipso iure priuatus, quæ sic libere ad ecclesias reuertantur, quod ecclesiarum Rectores de ipsis pro sua voluntate disponant. Quodsi quis prædictorum filium vel filios habeat, nepotem, vel nepotes per lineam rectam descendentes, beneficium, seu beneficiatos quous beneficium, etiamsi Pontificalem adeptus vel adepti fuerint dignitatem, sint eis ipso iure priuati, spe promotionis omnino sublata. Nulli præterea talium filiorum atque nepotum, ex virili sexu descendantium, ab eisdem alicuius aperiatum ianua dignitatis aut honoris ecclesiastici vel mundani seu ad alicuius loci regimen sit ascensus: sit eis postulandi negata facultas, sit notorie iudicatus, & quodlibet aliud officium seu ministerium publicum interdictum: in iudiciis eorum assertio contra quenquam nihil fidei, nihil credulitatis inueniat, ut ad testimonium prorsus reddantur indigni; sit eis ad ordines ascensus inhibitus, sit ad beneficium vel officium ecclesiasticum denegatus accessus, & (vt magis famosa sit eorum infamia) ad actus legitimos nullus eis pateat aditus, nulla pandatur eisdem super aliquo præmissorum, omni spe dispensationis ademta. Presenti nihilominus adiicimus sanctioni, ut ex infecutione prædicta, sicut ex iniectioe manuum violenta, ipso facto excommunicationis sententiam quis incurrat, & tam infecutor, quam alii supra dicti tanti mali participes, quamdiu in sua contumacia perdurarint, singulis diebus dominicis & festiuis pulsatis campanis, & candelis accensis per omnes illius loci ecclesias, in quo tantum facinus fuerit attentatum, nec non ciuitatum & diocesium vicinarum excommunicati publice denuntientur: nec ab alio, quam a Romano pontifice possint absolutionis beneficium obtinere, nisi duntaxat in mortis articulo constituti. Ea grauitatem supplicii, quo tam atrox sacrilegium expiandum est! Saluator certe suorum discipulorum iniuriam minime ita vindi-

vindicandam censuit, quia regnum eius non erat de hoc mundo, sicut *papale*. Præterea principes, & imperantes simul prouocat ad vindictam erga tales sacrilegos exercendam, simulque rationem *sanctitatis*, cardinalibus præstandæ, his depingit verbis: *per hoc quoque secularibus potestatibus non adimimus facultatem vtendi legibus contra tales, quas aduersus sacrilegos catholici principes ediderunt; Quis enim locus regimini poterit esse tatus, quis Rector securitate gaudebit, si Romana ecclesia (quæ omnium ecclesiarum disponente Domino caput est & magistra) casibus istis subiicitur? si eius filii speciales huiusmodi periculis exponuntur? Quem ecclesiæ filium, quem fidei zelatorem contumelia tanta non tangeret, & confusio tam aspera non moueret? Porro si filius est, dolebit: si fidelis, matre fidei læsa ledetur. Quapropter si princeps, senator, consul, potestas, vel alius dominus siue rector contra præsumptores prædictos, præsentis constitutionis tenorem non fecerit obseruari: tam ipse, quam officiales ipsius intra mensem, postquam res ad notitiam eorum peruenerit, eo ipso sententiam excommunicationis incurrant. Ciuitas vero quæuis alia, præter urbem, quæ talia facienti vel facientibus vel præsumptibus, in his consilium vel auxilium dederit aut fauorem, vel intra mensem saltem taliter delinquentes, (prout tanti facinoris enormitas exegerit, & facultas ei affuerit) non duxerit puniendos, pontificali vt supra sit eo ipso dignitate priuata, & nihilominus remaneat interdicta. Applicationem vide apud VGHELLIVM tom. I. p. 521. Hunc in finem summi Regum administri id agere solent, vt sacro Cardinalium decore a Pontifice muniantur, quia sic satis tutissimum contra quascunq; offensiones & persecutiones præsidium sibi conciliant, quod nec ab ipsis Regibus absque *gravi sacrilegio* violari potest, adeo, vt ipse imperator ab omni humana lege solutus, si cardinalem offendat, ne dum *crimini læse maiestatis*, sed etiam *summi sacrilegii reus* fieri dicatur, vt plenius euicit IACOBVS COHELLIYS in *No-*
*tit.**

tit. Cardinalat. c. 16. priuil. 23. Quantos fluctus in aula Romana anno 1618. excitauerit Cardinalis CLESELI captiuitas, notissimum est; mox tamen hi sedati, postquam Rex FERDINANDVS & archidux MAXIMILIANVS, quorum iussu hic Matthiæ Imperatoris administer primarius in captiuitatem deductus erat, veniam huius sacrilegii a Pontifice submissis precibus exorauerant, & *absolutionem ad cautelam* impetrauerant.

VI) sacrilegium clericale

quod potissimum per realem iniuriam clericis illatam committitur

cuius ratio euoluitur

§. XXII. Postquam omnes clerici spiritualium titulo priuatiue superbire cœperunt, ac inter personas *sacrosanctas* relati sunt, teste CAROLO de GRASSIS *de effect. clericat. in preclud. n. 8.* noua (VI) species sacrilegii, quod CLERICALE dixeris, inde orta, iisque adplicata est, qui manus clericis iniiciunt, ac *reali iniuria* afficiunt, quamuis, quo magis gradu inter se differunt, eo maiora incrementa etiam assumat, & aliter vindicetur in percutiente episcopum, aliter vero in eo, qui inferioris ordinis clerico manum intulerit, obseruante ALEXANDRO II. *in c. 22. C. 17. qu. 4.* Realem iniuriam vero desiderant per *manus iniuriam*, quæ atrocior est: verbalis enim clerico illata sacrilegium haud constituit. de VALASCO *de priuil. paup. II. qu. 9. n. 68. seqq.* Generatim hoc docet decantissimus *can. 29. C. 17. qu. 4. si quis suadente diabolo, huius sacrilegii reatum incurrit, quod in clericum vel monachum violentas manus iniecerit, anathematis vinculo subiaceat: & nullus Episcoporum illum præsumat absoluere, (nisi mortis urgente periculo) donec apostolico conspectui præsentetur & eius mandatum suscipiat.* Est ergo *sacrilegium*, manus in quemlibet clericorum iniicere, quia ad eos adplicant illud prophetæ; *qui vos tangit, tangit pupillam oculi Dei*, iuxta *c. 15. C. 2. qu. 7.* Additur in *cit. text. in f.* noua ratio, quæ sacrilegii huius indolem veram sistit: *quoniam iniuria clericorum ad Christum pertinet, cuius legatione funguntur* imo in *c. 5. in f. C. 3. qu. 1. dominum crucifigere dicuntur, qui eum in sacerdotibus persequuntur.* VALASCO *de priuil. pauper.*

pauper. p. 2. qu. 9. n. 4. 13. seqq. Iam autem iniuria Christo illata *atrox sacrilegium esse*, supra euictum. Quocirca ne quidem offendendi sunt, si vel maxime in reatu quodam fuerint adprehensi. *Si enim etiam, quia non operuit pudenda patris, maledictus est, multo ampliori condemnatione digni sunt, qui patribus, legatione Dei fungentibus, contumeliam inferunt. c. 9. C. 2. qu. 7.* Idem reguistasse videtur ANACLETVS in *c. 12. C. 2. qu. 7. Sententia Cham filii Noë damnantur, qui suorum doctorum vel prepositorum culpam produunt, ceu Cham qui patris pudenda non operuit, sed magis deridenda monstrauit.* Strenue huius sacrilegii leges executioni dederunt pontifices, utpote a quibus omnis clericalis autoritas dependebat, nec postremus, sed primus inter eos fuit INNOCENTIVS III. vltor huius criminis acerrimus, ut docent *Lib. I. ep. 209. 268. 306. lib. II. ep. 180. lib. X. ep. 214. lib. XI. ep. 110. lib. XIII. ep. 68. lib. XV. ep. 30. lib. XVI. epist. 161.*

§. XXIII. Hac *sanctitate singulari* gaudent omnes clerici, etiam in minoribus ordinibus constituti, & qui tantum *primam tonsuram* acceperunt, quippe qua clerici *iure nouo* fiunt *c. ii. X. de atat. & qualitat. ordin. pres.* Olim hæc quæstio inanis erat, quum is demum tonderetur, qui ad *officium actuale ecclesiasticum* admouebatur, & sic non ex *tonsura*, sed ex *officio* clericus æstimabatur, ut non diffitetur PLEVRY in *instit. iur. eccles. P. I. cap. V. §. pen.* Postquam vero tonsura etiam promiscue iis data, qui numerum *clericorum* augere gestiunt, sine voto ecclesiæ inseruendi, ex ratione status iura clericorum iis adplicata sunt, qui tantum primam acceperunt tonsuram, ut eo maior confluxus ad *clericatum* fieret eorum, qui *nomine*, non *re* clerici fieri cupiebant. Multum utique profuit regno ecclesiastico hoc *sanctitatis* priuilegium, quo in immensum numerum eius subditi primarii excreuerunt, cum omnes adpetere solerent *immunitatem singularem* contra quamcunque violationem. Ne

Per clericos
hic etiam in-
telliguntur
in minoribus
constituti or-
dinibus

Imo coniuga-
ti

vt nec a suis
parentibus

nec ab aliis
clericis ver-
berari pos-
sunt

extenſiones
abſurdæ

quidem excipiuntur *clerici coniugati*, primam tonsuram
ferentes, si eum virginibus contraxere coniugium, qui
itidem *sancti & inuiolabiles* sunt, & *privilegio canonis* gau-
dent, quod in *favorem totius ordinis clericalis* est intro-
ductum *c. vn. de cler. coniug. in 6.* Hac extensione facta,
opifices etiam qualescunque, exceptis paucis, ceterique
maritati sese *tonsurae* sponte submiserunt, & iudicio se-
culari seu iuri se subtraxerunt obseruante CLAUDIO FLEVRY
in histor. eccl. tom. XIX. in disc. prelim. vt & sanctitatis &
fori prerogatiua muniti essent contra quoscunque. Dico
quoscunque; nam 1) nec parentes excepti sunt, liberos
clericos verberantes, sed *sacrilegi* iudicantur, atque ipso
iure excommunicati ex sententia EVGENII III. *in epist. 25.*
apud HARDVIN. *concil. tom. VI. p. 1259.* maxime si in sacris
ordinibus sunt constituti: in *minoribus ordinibus* qui sunt
(ad quos *pueros* etiam admittunt) leuiter a parentibus &
propinquis *correctionis causa* percuti possunt. *c. 54. in f.*
de sent. & excom. sine reatu sacrilegii. Nec 2) clerici ex-
cipiuntur monachos vel clericos percutientes *c. 10. X. eod.*,
nisi itidem correctio quædam exercita fuerit erga eos,
qui *minoribus ordinibus decorati* sunt. *c. 54. in f. eod.* Sed
infinitem foret, omnia interpretum somnia hic referre,
quæ magno studio collegit CAROLVS de GRASSIS *de effect.*
clericat. eff. IX. n. 6. seqq. multaque absurda cumulauit.
His annuero, 1) quod Papa hoc *privilegium clericis*
non possit tollere: 2) quod, clerico etiam consentiente
in percussione, *sacrilegium* committatur, quippe quo
vniuersus *clericalis ordo* iniuriam accipiat: (quid ergo si
clericus consentiat in adulterium, an hanc iniuriam suam
facit totus *ordo clericalis*?) 3) quod clericus semetipsum
percutiens *sacrilegium* committat: 4) quod huius cri-
minis reus sit, qui per vim accepit *habeas equi*, super
quo clericus equitatur, & impedit, ne iter suum profe-
quatur &c. Indignos autem hoc *privilegio* censuit BO-
NIFACIUS VIII. *in can. vnic. de vit. & honest. cler. in 6. cleri-*
cos

cos ioculatoriam artem exercentes, quos *ioculatores*, *go-bardos* aut *bufones* vocat, si tertio moniti ab episcopo non resipuerint. Hi equidem reuera insigne dedecus toti ordini clericali attulere; sed in culpa fuere episcopi, quod promiscue sine selectu idoneo quoscunque facile admiserint ad clericatum, sine *titulo*, vt huius gregem quomodo-cunque auerent, maioresque accessiones ad *iurisdictionis* suæ amplitudinem facerent.

§. XXIV. Hæc sacrilegii species, quæ *excommunicationem* ipso iure in reos constituit, decreuitque, a solo papa abolendam, magnopere auctoritatem atque imperium clericorum promouit, laicos in venerationis subiectione erga eos continuit, & politiam ecclesiasticam adeo corroborauit, vt laici, qualescunque fuerint, etiam summi Imperantes excommunicationis fulmine deterriti, suo iure contra clericos vti, aut eorum audaciam infringere, atque remediis constringere coactiuis non potuerint. Nam nec in vincula conicere eos licuit, sine reatu *sacrilegii*, nec grauius quid in eos, vtut rebelles turbatoresque essent, ac seditiosas voces spargerent, statuerent. Ita legitimis imperantibus omnis iurisdictionis in clericos per *indirectum* adempta, his vero murus aheneus circumdatus, qui ab omni violatione, licet autores rixæ fuerint, & audaciæ improbicis coercionem meruerint, eos immunes atque incolumes præstitit, quo opinionem *sanctitatis*, *spiritualisque qualitatis*, iis attributæ, inter laicos conseruarent, eosque in *superstitionis* officio retinerent. Obseruarunt sine dubio hoc quidam ex Romanæ ecclesiæ doctoribus, tradentibus ingenua voce, iniuriam clerico illatam, non aliter Deo eiusque religioni factam censerent, quam si *directe* & *principaliter* in Dei contemptum & odium fiat; ceterum si haud in religionis despectum, sed *personæ* tantum, & priuato odio, eiusque violatio facta fuit, non modo contra religionem sacrilegium admissum non esse, sed nec sacrilegium ex natura rei,

Quo ipso
omnis iuris-
dictio in cle-
ricos laicis
adempta

rei, iure positivo secluso VALASC. de priuil. paup. & miser. person. P. II. qu. 9. n. 48. Est ergo percussio clerici, quæ priuato odio vel in rixa citra respectum ad religionem fit, tantum sacrilegium ex voluntate INNOCENTII II. qui formas rerum nutu solo permutare, & ita iniuriam priuatam realem in sacrilegium transformare potuit, si vel vilissimum ecclesiæ mancipium, per tonsuram primam duntaxat a laicorum grege separatam, reali iniuria affectum fuerit. E contrario si tonsuratus ausu nefario laico, in dignitate constituto, & pro reipublicæ & ecclesiæ commodis vigilantem, manus intulerit, simplex est iniuria, non adeo vindicanda, sed læso simpliciter deuoranda.

VII) sacrilegium in sanctos & Reliquias SS.

§. XXV. Crescit vero, vt dixi, sacrilegii scelus, quo maiori luce in ecclesia radiant, qui violantur siue iam fuerint defuncti, siue adhuc in viuis sint. Inde VII) noua sacrilegii species nascitur, quæ in PATRES SANCTOS & RELIQUIAS SS. committitur. LVTHERVS ideo HADRIANO VI. in epist. ad Fridericum ducem Saxon. apud HARDVIN. tom. IX. concil. p. 1903. sacrilegus vocatur, quod sanctos patres illos, quorum vita & doctrina illustrauit uniuersum mundum, non solum debito honore non prosequatur, sed multo quam Cain scelestius dispiciat, derideat, contemnat, insectetur. Manifestam quidem calumniam hæc imputatio sapit, vt vel scripta LVTHERI docent, interim hoc mendacium nefandum demonstrat, sacrilegia, ab aula Romana efficta, hunc fere unicum scopum habuisse, vt barbaries inter christianos conseruaretur, & eius impugnatores opprimerentur. Patres homines fuisse, & sic errare potuisse, quis dubitauerit? Hos nævos qui detegit, & in lucem producit, eos non contemnit, nec odio habet, sed veritatem eorum auctoritati præfert. Amicus Augustinus, amicus Hieronymus, magis tamen amica veritas. In concilio Romano II. de anno 745. apud HARD. tom. III. concil. p. 1938. Adelbertus, homo ineptissimus, ideo sacrilegus à ZACHARIA adpellatus est, quod se apostolis prætulerit, & ita
iis

is iniuriam intulerit. Annon simili vitio laboret aula Romana, vel hi iudicent, qui non *ex verbis*, sed *ex rebus* ipsis & *factis* iudicare norunt, & res gestas pontificum, eorumque doctrinas audacissimas paulo penitius rimantur. Grauius adhuc delinquunt, qui quid *in reliquiis SS.* committunt sacrilego conatu, quamuis mores primævi a praxi seculorum subsequentiū alieni fuerint. Olim prohibita fuit *translatio reliquiarum*, quæ *læsæ religionis crimine* non carebat, *l. 39. de relig.* imprimis vero ad varias imposturas ansam dabat inter Christianos, adeoque merito prohibenda fuit in *l. 7. C. Theod. de sep. viol.* Enim vero quo magis *reliquiarum cultus* creuit, eomagis *translatio reliquiarum* frequentari sine crimine cœpit, magna cum pompa & adparatu peragenda, vt *acta SS.* docent. Ita quod olim sacrilegii instar habitum fuit, in opus *pietatis & deuotionis* degenerauit. Prohibitum porro est in *cit. l. 7. & l. 3. C. de SS. eccles. ne aliquis martyrem distrahat, aut mercetur*, quod rursus contra impostores constituit THEODOSIVS & *sacrilegio* attribuit BARBOSA ad *cit. l. 3. n. 5.* quamuis, reliquias *probatas* sæpe pro ingenti pretio fuisse distractas, multa exempla doceant, vt hodie commercium earum non adeo *sacrilegum* videatur, quod singularis deuotionis pruritus excusat. Euidentiōra sacrilegii specimina edere dicitur, qui contra scrinium, quo corpus sancti conditum, temere manum extendat, vindicta diuina nonnunquam coercitum, si credendum relationi in *act. SS. ad d. 8. Iun. p. 123. & d. 15. p. 1068. lit. F.* adductæ; multo maius vero, qui sacra vasa cum reliquiis sanctorum auferunt, quod *proprie dictum* magis est sacrilegium, per *art. 172. CCC.* de quo infra agendum erit.

§. XXXVI Ex eodem fonte (VIII) nascitur SACRILE- VIII) sacrile-
GIUM CONCILIORVM. Quid enim aliud sunt concilia, quam *giam conciliorum*
comitia sacra regni ecclesiastici collecta ex Patribus & capi-
tibus ecclesie? Vnde sanctissima eorum autoritas, & qui
eius temerator nefarius est, merito pro sacrilego repu-
tandus.

tandus. LUTHERVM *sacrilega lingua* contradixisse SS. conciliis garrat HADRIAN. V. apud HARDVIN. tom. IX. concil. p. 193. si modo rationabilis contradictio *impia*, si veritatis propugnatio *scelus* dici meretur. Basileense concilium de anno 1431. *sess. I. decret. XVIII.* apud HARDVIN. tom. VIII. p. 117. sacrilegos esse decreuit, qui ad concilium venientes aut recedentes ab eodem, inuadere, capere, detinere, incarcerare, mutilare, occidere, vel spoliare bonis suis, vel iniuriis affligere præsumserint *in sacri concilii vilipendium & contemptum*. Talem enim iniuriam reddere in totius concilii, *in spiritu S. congregati*, contumeliam, censent, cum tamen ipsimet patres sæpius vocatos vt reos ad concilium deceperint, & nequidem fidem, publice iis datam, quam *saluum conductum* nominamus, seruauerint. Pari in reatu sunt, qui contra *legitimum concilium* aliam congregationem cogunt, vt patres synodi prædictæ censuere in litteris *cit. l. p. 143.* Quale vero *legitimum* & quale *illegitimum* sit, quis determinabit? nisi qui dominatu præponderat. Basileenses synodum suam *legitimam* esse allegabant; qui EVGENII IV. partes tuebantur, *seditionis* eam & *schismaticam* esse venditabant; Florentinam vero a papa coactam, *legitimam* iustamque, vt RAYNALDVS *ad ann. 1439. n. 18. seq.* more parasitorum aulæ Romanæ pluribus declarat. Breuiter: *papalium conciliorum* contemptor rebellis est, sacrilegus, seditiosus, schismaticus, quorum RAYNALDI rationes in vniuersum tendunt & collineant.

IX) sacrilegium hierarchiæ

§. XXVII. Idem fundamentum habet (IX) SACRILEGII HIERARCHIÆ, quando quid committitur contra factum, vt vocant, regimen, regni que ecclesiastici fasces turbantur, violantur & impediuntur. Nam etiam *imperium sacrum* illis accensetur rebus, quæ *religionem ecclesie Romanæ* fundant sustinentque, quarum læsio primario *sacrilegium* continet. Etenim Petrum & Paulum a Christo ad principatum ecclesie catholice euectum esse docent, unde

unde hanc neſtunt conſequentiam; eccleſiæ Romanæ præſidi, vt legitimo vtriuſque apoſtoli ſucceſſori, ſolum apoſtolicum vnice deberi, nec hoc ſine ſacrilegio negari poſſe. Deſideras probationem? en in promptu eſt, deſumenda ex concilio *Osborienſi* de anno 1062. apud HARDVIN. tom. VI. concil. p. 1125. vbi ita: *negare, inter omnes ſeu martyres Petrum & Paulum in apoſtolicæ ſenatus culmine poſſidere principatum, ſacrilegium eſt*, quia etiam hæreſim conſtituit, hæc vero ſacrilegium quoque continet. Lites inter Romanum & Conſtantinopolitanum episcopos de titulo *Oecumenici* ſeu *uniuerſalis Patriarchæ* notiſſimæ ſunt. Olim patriarchis orientalibus hoc axioma paſſim datum fuiſſe docet BASNAGE in *Annal. eccleſ. ad ann. 536. §. 26. & ad ann. 588. §. 11.* & cum more deceſſorum IOANNES Conſtantinopolitanus archiepiſcopus eundem ſibi vindicaret titulum, indigne id tulit GREGORIUS M. contendens, *pro B. Petri Apoſtolorum principis honore peruenrandam Chalcedonenſem ſynodum Romano Præſuli eum oblatum eſſe, ſed nullum vnquam hoc ſingularitatis nomen aſſumſiſſe* GREGOR. l. 4. ep. 32. poſterius tamen falſum eſſe, docet BASNAGE *cit. loc. ad ann. 595. §. 3. in f.* adeoque palam GREGORIVM id vnice egiſſe, quo principatum uniuerſalem contra auſus Conſtantinopolitani episcopii, qui in oriente idem affectabat ſupremum in eccleſia imperium, ſibi ſoli & ſucceſſoribus ſuis aſſereret. Iiſdem veſtigiis inſtitit LEO IX. in *epiſt. 6. ad MICHAELEM Conſtantinopolitanum Archiepiſcopum*, apud HARDVIN. tom. VI. concil. p. 956. ita ſcribens: *qualis vero, & quam deteſtabilis, atque lamentabilis eſt illa ſacrilega uſurpatione, qua te uniuerſalem Patriarcham iactas, vbique & ſcripto & verbo - - - . Ex quis poſt Chriſtum conuenientius poteſt inſigniri hoc vocabulo, quam cui dicitur diuina voce: TU ES PETRVS ET SUPER HANC PETRAM AEDIFICABO ECCLESIAM MEAM.* Conuenit ergo hic titulus ſoli Papæ Romano, qui a multis retro ſeculis imperium uniuerſale ſpe deuorauit, vtut eo abſtineat; er-

go *sacrilegium* est, si quis alius eo utitur, quia sub illo
 quod impri- impugnat sedis Romanæ suprematum. Hunc reatum ve-
 mis incur- ro imprimis incurrunt schismatici, ut iam §. 10. in f. ob-
 runt schisma- feruavi, quippe qui se imperio affectato vniuersali subtra-
 tici hant, & ideo rebelles censentur. In concilio Trosleiano
 de anno 909. c. 4. apud HARDVIN. tom. VI. concil. p. 513. va-
 riæ species sacrilegiorum recensentur, inter quas primum
 locum tenet *sacrilegium schismatis*; iuxta AVGVSTINVM
 apertissimum *sacrilegium eminet schismatis, si nulla fuerit*
caussa separationis. Hæc subiecta limitatio in effectu tol-
 lit omnem criminis causam, quum sine causa vix schisma
 concipi & vix iustior dari possit, quam vbi dominatui,
 & iugo vsurpato papali sese ecclesiæ subtrahant. In con-
 cil. Basileens. sess. 16. §. 5. patres obtestantur, se summope-
 re atque diligenti studio procurasse, ne *sacrilegium schisma*
in Dei ecclesia nasceretur; natum nihilominus fuisse, e-
 uentus docuit. Quem vero sacrilegii huius autorem cen-
 sebimus, Pontificem, an vero patres Basileenses? Roma-
 ni hos inculant; ceteri illum. Sic ergo adhuc sub iudi-
 ce lis est, cuius iudicem in propria causa curia Romana
 semet constituere voluit, quia solus iudex vniuersalis
 esse cupit. Paucis: qui quouis modo imperio papali resistit,
sacrilegium incurrit, adeo ut clericus propter recursum ad
 curiam secularem pro impedienda executione litterarum
 & quouis apostolicarum dicatur committere *sacrilegium*, iudice
 modo cleri- cis resistentes FARINACIO *conf. 26. n. 1.* Neque vero pontifex solus ec-
 clesiasticum diadema gerit; quilibet etiam episcopus im-
 perat, atque ad puppim & proram nauis ecclesiasticæ se-
 det, adeoque nec horum fascibus iniuria sine sacrilegio
 inferri potest. In genere enim, qui sacerdotes vexant,
 sacrilegi atque indubitanter infames sacrilegi vocandi
 sunt ex sententia concilii Trosleiani de anno 909. apud HAR-
 DVIN. tom. VI. p. 513.

X) sacrilegi-
 um officii sa-
 cri

§. XXVIII. Sed etiam officium ecclesiasticum, quod
 gerunt clerici, imprimis *ordinum maiorum*, sacrum est,
 adeo-

adeoque eius profanatio, contemptus, & violatio inuoluit (X) *sacrilegium* OFFICII SACRI. Hoc tamen minime ad quascunque iniurias iis illatas adplicari, nec allegari potest, *officio sacro* magis, quam *personae* factam fuisse contumeliam, quod qui inuerecunde asserunt, id ideo duntaxat faciunt, vt augeant atrocitatem delicti, & sacrilegium officii sacri effingant. Ceterum pontifices variis modis *officio sacro* iniuriam inferri constituerunt, prout per criminationem *sacrilegii* terrorem laicis iniicere studuerunt, veluti (1) per *inuestituram laicalem* seu *manua-* in quod im-
lem, vt vocant, quam olim imperatores exercuere in con- pingitur
 ferendis episcopatibus & praelaturis per *annuli & baculi* 1) per laica-
 traditionem. Hac vero quam grande sacrilegium in lem inuesti-
 hoc iuris exercitio commissum est! Contra hunc morem turam
 seculo XI. calamum strinxit PLACIDVS Nonantulanus in
Tr. de honor. eccles. edito a BERNHARDIO PEZIO tom. II. thes.
anecd. P. 2. p. 18. ridiculisque argumentis impugnauit. Im-
 primis vero c. 68. p. 112. docet, quid proprie sit *inuestire*,
 h. e. per signum, quod nostri iuris est, alicui dare. *Ipsò*
itaque nomine, pergit, *quanta impietatis sit, sanctuarium*
Dei inuestire desiderare, apertissime comprobatur. *Alicui*
enim homini sanctuarium Dei possidere velle, magni sacrile-
gii esse, propheta cum graui interminatione denunciat, dicens:
pono principes sicut Oreb, Zeb, Zebec, & Salmana, omnes prin-
cipes eorum qui dixerunt: hereditate possideamus sanctuari-
um Dei: speciatim vero c. 85. hanc inuestituram inde
improbat, quod per eam auferatur ecclesiae, quod ei
debetur & competit, & ita verum sacrilegium committat-
ur, ad exemplum eorum, qui pecunias & res ecclesiae
aufferunt. Non alienus ab hac sententia fuit iuo Carnu-
tensis episcopus epist. 238. in f. ita scribens: si congrua vo-
lumus rebus nomina dare, possumus dicere, quod manualis illa
inuestitura per laicos facta alieni iuris est peruasio, sacrilega
presumptio, quae pro libertate ecclesiae & honestate saluo pacis
vinculo si fieri potest funditus abscindenda est. Eadem fuit

philosophia INNOCENTII III. in c. 31. X. de decim. audacter pronuntiantis: *sacrilegii crimen incurris, qui ecclesiis vel ecclesiasticam aliquid de manu receperit laicali, quippe quod pro spiritali habetur, cuius collationis manus impuræ laicorum indignæ sunt.* Hoc modo rationes subduxit VRBANVS II. in concil. Rom. III. anno 1099. habito apud HARDVIN. tom. VI. concil. p. 2. p. 1761. atque, *nimis execrabile censeret, ut manus, quæ in tantam eminentiam excreuerunt, ut quod nulli angelorum concessum est, ut Deum euncta createm suo signaculo creent, & eundem ipsum pro salute totius mundi Dei Patris obtutibus offerant, in hanc ignauiam vel stultitiam dextrudantur, ut ancille fiant eorum manuum, quæ diebus & noctibus obscenis contactibus inquinantur, siue rapinis ac iniuste sanguinis effusioni addictæ maculantur.* Imprimis vero id pontifices urgebant, quod *baculus* esset signum episcopalis officii, atque adeo per eius traditionem a laicis episcopatus videretur collatus, qui tamen a collatione & dono Regum dependere haud deberet. Dum ergo episcopatus dationem sibi arrogarunt, quid aliud, (dixere pontifices,) quam sacrilegam inuasionem iuris non sui, & quidem iuris sacri in constituendis episcopis commiserunt? Nec in hoc quidem acquievere: eis etiam obuiam eundem esse censuerunt, qui pro defendendo hoc iure regio asseruerunt, non tam *officium sacrum, quam res ecclesiasticas* per hanc inuestituram conferti, quo argumento eam quodammodo excusare voluit IVO. Nam in concil. Lateranensi Anno 1122. habito, quod BALVZIVS in *supplem. ad P. de MARCA de C. S. & imp. lib VIII. c. 12.* ex veteri codice MSCto exhibet c. 8. ita edixere patres: *si quis principum aut aliorum vel laicorum dispositionem, vel donationem rerum siue possessionum ecclesiasticarum sibi vindicauerit, ut sacrilegus iudicetur.* Hoc inani terriculamento vsi sunt pontifices, ut principes regesque longe a præsepibus suis arcerent, iisque omne ius circa ecclesias adimerent, regumque potestatem-

tem, sese in plenam libertatem vindicando, sibi subiicerent.

§. XXIX. Præterea vero hoc sacrilegium II) committi II) per simoniam volunt per *simoniam*, quatenus pretio interueniente reuerentiam
 ra res sacra violatur, profanatur, & indigne tractatur, quod calculo suo adprobat IÆGERVS de *simon. eccles. Rom. c. 1.* & testimoniiis quibusdam illustrat. Admodum quoque hanc labem reprobatur IV) *epist. 94.* & Simonem *sacrilegum lucrorum sectatorem* fuisse allegat, quamuis non neget, hoc sacrilegium in curia Romana dominari. PLACIDIVS Nonantulanus lib. de *honore eccles. c. 96.* apud PEZIVM tom. 2. *thes. anecdot. p. 145.* acrius adhuc inuehitur in Simoniacos, & Simoniaci, ait, *minime contenti tanto Arrianorum sacrilegio omnipotentem Spiritum S. non tantum minorem patre & filio, sed etiam sibi met ipses inferiorem, atque sibi met ipsis subditum tanquam quodlibet venale & vile mancipium credunt, ut velit, nolit, obediat voluntatibus eorum, atque funiculis pecuniæ attractus aut velut aureis eorum catenis alligatus plenitudinem suæ sanctificationis & gratiæ sacrilegis eorum officiis & execrandis consecrationibus administret, eorumque venalitati seu operationi cooperetur &c.* ARNOLDVS abbas Bonæ vallis de cardinal. *Christi operib.* (quem tract. quidam adscribere CYPRIANO, ita ut Bremensi editioni operum Cypriani adiectus sit in calce:) capite de *tentationibus in f.* itidem sacrilegium in Simonia constituit, aiens: *Hæc sacrilegii forma per omnia officii gradusque discurret, & nihil intentatum ambitio prætermittit.* Pari modo etiam his, qui donis corrumpuntur, ut simoniace promotis fauerent, sacrilegium imputat GREGORIUS VII. *libr. III. registr. epist. 1. in fin.* alia loca ut non tangam. Præterea III) sacrilegium hoc hi committere dicuntur, qui per iniuriam alicui episcopatum auferunt, & sic in officium sacrum iniqui sunt. Ita censuit Pseudo-Felix Papa *epist. 2.* apud BLONDELL. in *Pseudo-*

III) per iniuriosam episcopatus ablationem

IV) per redi-
eus altaris,
cui quis non
inseruit

do-Isidoro p. 359. aiens: *adimi namque episcopo episcopatum, antequam causse eius exitus adpareat, nulli christiano videri iure potest.* Hæc verba sunt concilii Africani, quibus hoc addit impostor: *quia talis præsumtio sacrilegium, & auctor talium sacrilegus.* Sed magis impostor sacrilegus fuit, qui hinc quisquiliis orbem Christianum rudem, tenebrisque inuolutum decepit, fustigatione dignus: & tamen hanc sacrilegam imposturam tam diu fouit ecclesia Romana, eiusque præfules hoc fulcro sacrilego sibi tot inusitata & noua iura attribuere, vt in compendio tradit CLAVDIUS FLEURY tom. XIII. *histor. eccles. in discurs. prælimin. p. 15. seqq.* Denique IV) sacrilegi in officium S. censentur, *qui de altari viuunt, nec tamen ecclesiis inseuiunt*, otiosi scilicet illi clerici, quibus iam olim & hodie adhuc orbis Christianus abundat. Suo tempore IVO ep. 12. hanc sacrilegii speciem grauiter taxauit inquiring: *multa inordinata fieri video in domo Dei, quæ me torquent, maxime, quod apud nos, qui altari non seruiunt, de altari viuunt.* A quo sacrilegio cum eos abstertere velim monendo, increpando, excommunicando, altaria a me redimere volunt sub nomine personæ, sicut a prædecessoribus meis ex praua consuetudine redemerunt. De his redemptoribus altarium agit MARCA in not. ad concil. Claramont. c. 7 ostenditque, episcopos eo æuo, certa pecuniæ summa sibi depensa, monasteriis aliisque inhabilibus permisisse, vt redditus ecclesiæ sub nomine personæ perciperent, vicariumque constituerent, cui alimenta parcissima præberent. In hoc vero quin nundinatio & quæstus turpissimus ecclesiarum commissus fuerit, quis dubitabit? Verum etiam extra hunc casum indigni ab officiis ecclesiasticis arcendi sunt, ne quis se sacrilegio polluat. Hoc salutare monitum est BENEDICTI III. d. a. 855. apud D'ACHERIVM tom. III. spicil. p. 346. nou. edit. (in vet. tom. VI. p. 397.) aiens: *hoc impiatis sacrilegium a monasterio Corbeiensis propellite semper.*

§. XXX. Sicuti vero *beneficium* propter officium sa-
 crum conferitur prouisis, ita hæc adeo connecti solent, vt
 sæpe illius adpellatione vtrumque denotetur, & ita non
 mirandum, quin intuitu beneficiorum, quæ magis quam
 officia sacra captantur, insignes abusus commissi fuerint,
 quos (XI) *sacrilegium* BENEFICIORVM more ecclesiæ Roma-
 næ dixeris. Tale committere dicuntur a) *confidentiarii*,
 vt nominantur, quos *concilium Rotomagense* de anno 1581.
 tom. X. concil. p. 1229. vocat, *aliorum beneficiorum clitel-
 larios asinos & custodes*, eisque disertis verbis *sacrilegii* la-
 bem attribuit, quemadmodum etiam *concilium Burde-
 galense* de anno 1583. tom. cit. p. 1364. eosdem *pensionum ex-
 actores sacrilegos* appellat, cum a *Simonia* non sint alieni.
 Speciatiim de hac materia agit FLAMINIVS PARISIVS de *con-
 fidentia beneficali*, eamque CLAVDIUS FLEVRY in *institut. iur.
 eccles.* P. III. c. XI. in fin. definit, quod sit pactum, quo
 alteri beneficium ea lege traditur, vt fructus, vel post certum
 tempus ipsum titulum alteri reddat. Sæpe inhabiles ad be-
 neficium adspirant, quod cum possidere non possint,
 alteri conferendum curant, ea lege, vt hic *modica pen-
 sione* contentus maiorum reddituum partem ipsis præster.
 Eadem fraus quoque committi solet, si ad certum tem-
 pus quis inhabilis est, veluti si beneficium infanti desti-
 natum est, id quod ob defectum ætatis nondum possi-
 dere potest, quo casu interim id conferri solet amico,
 qui id velut depositum custodiat, dum puer ad legitimam
 ætatem peruenerit. Hæc *ingeniosa fraus*, ait FLEVRY cit.
 l. exeunte seculo XVI. *Francis nostris* fuit *commendatissima*,
 cum multa maiora beneficia, immo & *episcopatus alieno no-
 mine possiderentur a feminis & ab hereticis*. Contra hos
 edita est constitutio pii IV. & pii V. d. 1. Iun. 1569. in qua
 poena *excommunicationis*, immo eadem, quæ in *simonia-
 cos* locum inuenit, dictata est, quamuis ante has consti-
 tutiones hæc consuetudo pessima tolerata fuerit, vt et-
 iam secundum eam ius redderetur, fatente PARISIO cit. l.

XI) sacrile-
 gium benefi-
 ciorum

hoc comit-
 tunt

a) confiden-
 tiarii

olim in Fran-
 cia frequen-
 tes

qu. 5. n. u. seqq. qui etiam q. 9. causas aperit varias, ob quas hæc *confidentia* usurpata fuerit. Vno verbo: per *actum* hoc *fiducia*, laici, milites, foeminae, pueri, & qualescunque parafiti, afinique ineptiffimi beneficiorum fructus indigniffimo modo suos facere, & unus plura beneficia incompatibilia poffidere potest. Tales fraudes inepta cupiditas, deuorandi bona ecclesiastica, produxit, ediditque.

β) qui colore patronatus beneficia ecclesiastica ad se trahunt

§. XXXI. Verum & β) aliae artes & machinationes prauae committi poffunt pro lucrandis redditibus ecclesiasticis, quod *sacrilegium* æque, vt rapina rerum ecclesiasticarum, esse censent. Tales recentet *concilium Rotomagensis cit. l. p. 1230.* & imprimis adfcribit illis patronis siue ecclesiasticis siue laicis, qui colore patronatus beneficia ecclesiastica in feruitatem redigunt, dum per *suppositas clericorum personas aut ex pacto tacito vel expreffo cum ipsis inito in presentatione suorum beneficiorum seu quacunque arte, aut quocunque quæfuo colore, iura aut fructus eorundem aut partem ipsorum in vfus proprios conuertunt*, quales iniquæ nundinationes de iure canonico simoniam alunt, hæc vero ad *sacrilegium*, prout ante obseruauit, refertur. Ad-

γ) etiamfi color iuris patronatus desit

dit vero γ) prædictum concilium etiam hanc speciem: *Alii vero sine iure patronatus atque etiam sine vilo titulario, aut per aliquem suppositum aliena beneficia vi occupant, eorumque iura aut fructus deprædantur.* Sed etiam aliis modis iniusta occupatio beneficii potest fieri, de cuius possessione adprehendenda, vbi vacat, imprimis folliciti esse solent, quod illustrat *FLEURY in instit. iur. eccles. P. II. c. 22. §. 3.* Possessionem quidem beneficii vacantis adprehendere licet, iure suffragante, ast debito modo & tempore; alioquin *intrusio per sacrilegium facta dicitur*, veluti δ) qui sola *presentatione* contentus occupat ecclesiam sine institutione episcopi, c. 21. X. de iur. patron. ε) qui in Gallia eam occupat obtenta bulla papali, sine approbatione episcopi, quam *visa* vocant, de quo more consulendus est ANTONI-

δ) qui ex sola presentatione occupat ecclesiam
ε) vel in Gallia absque consensu episcopi

DESPEISIVS tom. III. oper. p. 433. §) qui, laborantibus clericis §) qui ante obitum clericorum aegrotantium se intrudunt in beneficia ecclesiarum, ac ante eorum obitum ecclesias vel domus eorum inuadunt, occupant, in ea se introducunt, ac quandoque eas cum armatis detinent obsessas, quod facere solent, vt impediant, quo minus expectantes apostolici, & alii forsitan auctoritate ordinaria canonice instituti, possessionem eorum beneficiorum nancisci valeant, quales intrusiones concilium Andegauense de anno 1448. tom. IX. concil. p. 1350. ad sacrilegia refert, quod etiam confirmat papa GREGORIUS VII. lib. 7. epist. 19. tom. VI. concil. p. 1441. n) qui absque ecclesiastica auctoritate per laicalem potentiam in beneficia se faciunt intrudi, vid. concil. Lambethense de anno 1261. tom. VII. concil. p. 538. n) qui per laicos eorum possessionem acquirunt

§. XXXII. Olim quoque b) singularis sacrilegii species ab iis perpetrari dicebatur, qui ultra vitæ necessaria & indigentiam de bonis ecclesiæ pascebantur. Constantis ecclesiæ dogma erat, bona ecclesiæ esse patrimonium pauperum, hisce alendis pascendisque primario destinatum, adeo, vt clerici iisdem frui aliter non possent, quam ex capite indigentiae per modum eleemosynæ; neque enim bona inter clericos diuisa, aut ad beneficia statuta redacta erant, sed in communi ea possidebat ecclesia. Hac ratione ductus ita censuit HIERONYMVS, in c. 6. C. 1. qu. 2. clericos illos conuenit ecclesiæ stipendiis sustentari, quibus parentum & propinquorum nulla suffragantur bona. Qui a bonis parentum & opibus suis sustentari possunt, si quod pauperum est accipiunt, sacrilegium profecto committunt, & per abusum talium iudicium sibi manducant & bibunt. Idem quoque ad Nepotian. de vit. cleric. denuo hoc modo: Amico quicquam rapere furtum est. Ecclesiam fraudare sacrilegium est. Accepisse, quod pauperibus erogandum sit, & esurientibus plurimis vel cautum esse velle vel timidum: aut, quod apertissimi sceleris est, aliud inde subtrahere, omnium prædonum crudelitatem superat. Adhuc Seculo IX. eadem

dem in sententia substitit BENEDICTVS III. in priuil. Cor-
 beie de anno 855. apud ACHERIVM tom. III. spicileg. p. 344.
 nou. edit. (in vet. tom. VI. p. 395.) & de hac re ita censuit:
Clericorum, qui de propriis abundant redditibus, communica-
tio prohibetur cum eis, quæ conferuntur ecclesiis & p. 346.
 nou. edit. (vet. p. 397.) *Qui sunt enim, qui sanctuarium Dei*
de hereditate possidere dicuntur, nisi illi, qui res Deo dica-
tas & ad vsus pauperum seruorumque eius collatas, secu-
laris potentie dominatu, non electionis gratia, querunt obti-
nerere? Idem præceptum pluribus quoque inculcatur in
 epistola FVLBERTI Carnutensis episcopi apud EVND. cit. l. p.
 387. his verbis: *pars sacrilegii est res pauperum dare non*
pauperibus. Magnum scelus est res pauperum prestare di-
uitibus &c. certissimo iudicio, tempore HIERONIMI, vi-
 de dictus episcopus hæc hauserat, supra dictam regulam
 adhuc in viridi fuisse obseruantia. Ergo pastoribus re-
 lictum erat tantum ministrandi officium, non disper-
 gendi arbitrium, adeo vt qui hoc vsurpare conabantur,
 inuasores, prædonibus crudeliores, fures domesticos ac fami-
 liares inimicos adpellauerint, vt ex cit. l. adparet. Alia te-
 stimonia collegit LAVNOIVS de cura eccles. pro miser & pau-
 per. quibus pietas maiorum optime illustratur. Sed post-
 quam bona ecclesiastica in patrimonium cleri transferunt,
 & pauperum esse desierunt, nemo amplius est, qui ho-
 die in confumtionem horum reddituum sacrilegium querat.
 Ita, mutatis moribus, mutantur etiam iura, dogmata,
 sententiæ. Potissimum hæc mutatio facta, postquam bo-
 na ecclesiæ diuisa, & in beneficia stata & perpetua trans-
 formata sunt, quæ officio sacro coherent, & a possessore
 eius percipiuntur, non habita ratione, vtrum indige-
 ant, nec ne? Sunt enim hæc beneficia instar salarii, &
 sic eodem titulo secundum regulas iuris percipi possunt,
 quo alia salaria, officiis secularibus destinata, quod olim
 fecus erat.

hodie autem
 non amplius
 attenditur

§. XXXIII. Notum præterea est, quod præter *beneficia* clericis variæ *immunitates* debeantur, maxime *ingium immunitatis* *onerum publicorum & iurisdictionis secularis*, quas iuri diuino tribuit BONIFACIUS VIII. in c. 4. de cens. in 6to. assentientibus patribus Tridentinis *sess. XXV. de reform. c. 20.* quam sententiam tamen sub censuram reuocauit DN. PARENS. in iur. eccles. Protest. tom. III. tit. de immunit. eccles. §. 50. sqq. Posita hac sententia non potuit non violatio huius immunitatis *sacrilegium*, quod (XII) IMMUNITATIS adpellari potest, inducere, excommunicatione, vel interdicto loci expiandum. c. 4. cit. c. 3. de immunit. eccles. in 6. CAROL. de GRASS. de effect. clericat. eff. III. n. 145. Hoc modo pontifices sententias & principia quæuis in suum commodum & vsus conuerterunt, & nuda hominum inuenta, principum priuilegia, vel somnia ISIDORI sub *iuris diuini* larua in scenam produxerunt, atque credulo obtruserunt orbi. Hæc qui conuellit, turbat, atque ludibrio habet, *sacrilegus*, immo *infamis sacrilegus* est, non *simplex*. In Synodo Treuirensi de anno 1548. tom. IX. concil. p. 1077. ecclesiæ iura inuadere & ipsius cleri priuilegia violare, *sacrilega violentia* vocatur, inquisitione digna, vt tandem *hoc genus luporum a sacrilego aucupio* conquiescat. Imprimis vero, qui *angarias* vel *indebitas pensiones* exigunt, de rebus ecclesiæ vel clericorum, *sacrilegium* committere dicuntur IVONI episc. 71. & HINCMA-RO in quatern. ad Karol. regem tom. V. concil. p. 1335. quippe quod continet *malitiam contra Dei ecclesiam* ex mente INNOCENTII III. in c. 7. de immunit. eccles. ALEXANDRI III. in c. 1. eod. in 6. atque BONIFACII VIII. in c. 3. eod. anathemate plectendum tam diu, donec *transgressores atque fautores satisfactionem impenderint competentem*. Tam sancta enim tamque venerabilis atque illibata debet esse sacerdotum autoritas laicis, vt qui vel in eorum præsentia falsa tantum protulerit, *sacrilegii procul dubio crimen* incurrat, vt concilium Osboriense de anno 1062. tom. VI. concil. P. I. p. 121.

vel laici qui
clericos suæ
iurisdictioni
subiiciunt

consuit, quidni ergo sacrilegium incurreret, qui *immunitates* eorum inuadere atque violare ausus fuerit? Privilegiis porro clericalibus imprimis accensetur *immunitas a iurisdictione seculari*, quam itidem iuri diuino adscribere maluerunt, vt transgressores eius terrore *sacrilegii* percutere possent. Etenim in *concil. Senonens. de anno 1269. c. 5. tom. VII. concil. p. 650.* attentatum hoc dicitur *grave nimis & diuini plenum animaduersione iudicii, quod aliqui laici falcem in messem Domini sacrilegis ausibus ingerentes personas ecclesiasticas suis subiiciendo iudiciis in periculum fidei ecclesiasticam moluntur subiicere libertatem.* Hoc sacrilegium in laicis excommunicatione, in clericis vero, qui sponte se iudiciis secularibus subiiciunt, *amissione causæ* plectitur, si locum suum maluerint retinere.

XIII) sacrilegium rerum clericalium

§. XXXIV. Nec tantum clerici singulari sanctitate gaudent, sed etiam *res & patrimonia* eorum, adeo, vt a sacrilegio immunis esse non credatur, qui ad ea *manus sacrilegas* extendit. Inde XIII) noua emergit species SACRILEGII RERVM videlicet CLERICALIUM, quum, qui eas inuadit, in ipsos clericos iniurius esse censeri debeat. Res atque bona clericorum ecclesiarumque iam olim a laicis sæpissime possessa fuisse, dilucide declarant, quotquot conciliorum atque antiquitatum monumenta nobis supersunt. Non tantum in Italia atque Germania, sed etiam in Gallia clericorum patrimonia, laicis ex regia largitate concessa, imo ab ipsis imperantibus si non integra, magna tamen ex parte vel sibi ipsis vel fisco addicta fuisse, quis est qui nesciat? Sane de Clotarii Regis edicto testatur GREGORIUS TVRONENSIS *lib. 4. c. 2. hist. Franc. omnes Gallie ecclesias sub huius regimine ad tertiam fructuum partem fisco exsoluendam obstrictas fuisse: vt taceam alias donationes atque concessiones laicis ex bonis clericalibus adscriptas, quas hi æquo animo ferre non poterant, sed sub sacrilegii, vt pote*

quæ a laicis
posideri nequeunt

criant

criminis grauioris specie, laicos ab eiusmodi præsumptione deterrebant, vel ex earundem possessione deiciebant, vt tot conciliorum fulmina in hac re nobis abunde testantur, quorum plura collegit, & hoc sacrilegium speciatim ex moribus ecclesiæ Gallicanæ illustrauit IOANNES FILESACIUS in *operum theol. tract. de sacrilegio laico*. Impri-
 mis vero hoc crimen incurrunt, qui in res & bona cardinalium manus violentas ausu sacrilego iniicere non verentur, maxime si Cardinales conclauis inclusi sunt, quod sub grauissimis censuris prohibitum in *concil. Lateran. V. anno 1517. tom. IX. concil. p. 1846*. Vtrum vero hoc facinus ad eos, qui quorumcunque clericorum bona auferunt, adplicari possit, interpretes iuris canonici in dubium vocarunt. SPERELLVS *decis. 135. n. 94.* tale furtum ad quasi sacrilegium refert. FARINACIUS vero in *pr. crim. qu. 172. n. 54.* hoc simpliciter negat. Priori sententiæ quodammodo subscribit ZIEGLER *ad Lancellot. lib. IV. tit. 5. §. 6.* si quid ex domo episcopi ablatum. Forte etiam, ait, ille sacrilegium committit, qui ex domo episcopi aliquid suffuratur. *Concessum enim est isti domui ius aſyliaſ, perinde vt ecclesiæ. Tam ample scilicet simbrias suas dilatantur personæ ecclesiasticæ.* Ergo sacrilegium committitur, non quod bona episcopo ablata, sed quod aſylia violata fuerit, quæ ædibus episcopalibus debetur per *c. 36. C. 17. q. 4.* quod olim intra XXX. passus circa ecclesiam cathedralem ædificatæ fuerint, cui ambitui *immunitas* concessa est, quamuis hodie indistincte hisce ædibus aſylia concedant, vt docet MICHAEL ANGELVS DONATVS *de Aſylia resol. 53. n. 4.* Ceterorum clericorum bona propria qui rapiunt, magis simplex furtum committunt, nisi 1) itidem intra XXX passus circa ecclesiam collocatæ fuerint: 2) decedentium bona spoliata fuerint. Usitatum enim olim erat, bona decedentium diripere, vt quasi res nullius occupantibus cederent. *Ius spoliatorum* vel exuuiarum inde natum, quod olim imperatores in bonis prælatorum exercuere,

quorumcunque clericorum bona auferentes vtrum sint sacrilegi an fures? fluctus doctorum

ius spoli in
aliis est sacri-
legium

quibus exclusis, pontifex *hodie ius spoliatorum*, vt autores de *iure spoliatorum* in vnum collecti vsurpat, euincunt. Ceterum in laicos, qui de bonis & rebus clericorum decedentium au-
su sacrilego aliquid auferunt, constituta est pœna excom-
municationis in concil. Colon. de anno 1266. c. 7. tom. VII.
concil. p. 565. Imprimis in concilio Trosleiano de anno 909.
c. 14. tom. VI. conc. P. I. p. 541. hic mos admodum reproba-
tus est. Quamquam superius, aiunt patres, de sacrilegis in-
ter nos sermo sit habitus, vbi ex parte ostendimus, quam graue
sit illud facinus, & qua pœna iure pleclatur sacrilegus; ta-
men quia inter nostrates hic pessimus inoleuerit mos, vt de-
functo ecclesiæ episcopo mox a quibuscunque potentioribus per-
uadantur res ecclesiasticæ, quasi episcopo fuerint propriae,
cum etiam si eius essent, contra omne ius id fieret hoc tam im-
mane sacrilegii facinus etiam sæpius factum scientes dole-
mus --- & nunc omnibus, notum fieri, ducimus, quatenus
nullus audeat tantum scelus perpetrare sacrilegii. Ea de
caussa quoque idem ius spoliatorum redarguit, & illud ipsum,
quod impium & sacrilegum facinus vocat, prohibuit
LEO IX. ep. 9. ad Auximan. tom. VI. conc. P. I. p. 963. His
proinde inuasoribus anathema dictum est in concilio Cla-
ramontano apud GRATIANVM in c. 46. C. 12. qu. 2. non tan-
tum, si bona episcoporum, sed aliorum quoque deceden-
tum clericorum diripuerint, quos disertis verbis *sacri-
legos* vocat WILHELMVS episcopus Patauensis tom. VI. concil.
P. 2. p. 1722. canonem prædictum referendo. Confir-
mauit easdem sanctiones HADRIANVS IV. in epist. 41. consti-
tuitque, vt spoliator eiusmodi, tanquam sacrilegus fidelium
communione priuatum, & vinculo senouerit excommunicacionis
adsirictum. Verum quod sacrilegium in aliis im-
probauit coërcuitque curia Romana, in pontifice adpro-
bavit, eique *ius spoliatorum* addixit, vt iurium spoliatorum
collectores tradiderunt. Ita quod aliis probrosum, at-
que impium, pontifici permistum: quod in aliis nefan-
dum facinus existimatur, pontificis solius regale cense-
tur,

non autem in
pontifice

tur, immo metu *sacrilegii* imperatores, reges, aliique ab hoc iure vel ideo remouendi erant, quo pontifex illud in rem suam vertere posset.

§. XXXV. Clericis vulgo annumerari *monachos*, & *XIV*) sacrilegum monasticum, *sanctimoniales*, vt *personas spirituales*, noto notius est, quem nouum statum vbi induerunt, noua (*XIV*) sacrilegii species inde enata est, quam SACRILEGIUM MONASTICVM dicere liceat, quod vel in monachos & sanctimoniales, vel ab his contra vota committitur. In Monachos & sanctimoniales illud committitur 1) manus in eos coniiciendo, quum etiam hi gaudeant priuilegio *In monachos committitur 1) manus in eos iniiciendo* *can. si quis suad. diab. vt censuit INNOCENTIVS III. ep. 268. lib. I. in f. edit BALVZ. & illustrat CAROLVS de GRASSIS de effect. cleric. eff. 9. n. 71. adeo vt etiam nouitii eodem gaudeant iure, c. 21. de sent. excom. in 6. quum quatenus monastice viuunt, eatenus inter clericos referri soleant. Immo huc in genere collocantur, qui monachos vel monachas crudeliter persequuntur, vt docet breue HADRIANI VI. vel eos persequendo* *ad Fridericum Saxon. duc. tom. IX. conc. p. 1906., quia ex qualicunque violatione sanctitati ipsis inhærenti aliquid decedere credunt. Hoc sacrilegii crimen, vtrum tali violatione veteres in monachos committi existimauerint, vel inde dubium est, quod olim non clericorum, sed laicorum numero adscripti fuerint, maxime quum vitam monasticam adhuc ex arbitrio vel agerent vel negligenter, quod specialius explicat Dn. PARENS in Iur. eccles. tom. III. quod antiquitus obtinuit* *rit. de Regul. & transeunt. Nihilo tamen minus, quia ex plerorumque patrum sententia vitæ ac fidei sanctum institutum pro scopo habere credebantur, non dubitarunt, tandem eos clericis, quos sanctos & spirituales dixere, aggregare, & priuilegia horum personis competentia us adplicare, vt docet GRATIANVS c. 29. C. 16. q. 1. & HARDVIN. tom. I. concil. p. 851. Hac clericali dignitate postea inter ceteros laicos eo facilius fulgere poterant, ex quo regulis monasticis stricte se submittere tenebantur. Vnde*

& etiam hodie obtinet etiam hodie siue reuera fratres chori sint, siue tantum ministrant, & res monasterii curent, quos etiam INNOCENTIVS III. in c. 10. in f. X. de sepult. conuersos vocat, merito ex sententia canonistarum iure clericorum quoad violationem erunt æstimandi. Ceterum ratione personarum, quæ vitam ac virginitatem Deo dicant 2) hoc sacrilegium ii committere dicuntur, qui sanctimoniam adhibita virginitate, & sic eius statum spiritualem lædunt, crimineque polluant. c. 2. C. 36. q. 2. Sufficit autem sola manuum iniectio, etiam absque animo libidinem exercendi, quum talis virgo per consecrationem a laicis separari, & res sacra fieri dicatur, adeo, vt sicut cuiuscunque rei consecratae contactus, ita etiam raptus ingens sacrilegium constituat. Hoc si verum est, non inique censuit ZIEGLER ad Lancellos. ad tit. de adult. §. 6. COELESTINVM III. huius criminis se reum fecisse, quod ille monialem, e monasterio raptam, HENRICO VI. in matrimonium collocauerit. Aut ergo hoc non est sacrilegium, aut Papa grande crimen committere potest; quorum alterum affirmare tamen pontificii absque sacrilegio non poterunt, sed potius pro excusando hoc facto ad dispensationem in voto confugient. Crescit autem hoc crimen, si virgo simul in raptum consentiat, & sic voto monastico posthabito, monasterium voluntarie deserit, quo casu quia ab vtraque parte peccatur, sacrilegium duplex ex sententia iuris canonici adesse videtur, vt postea euincam. Multo magis autem 3) sacrilegium monasticum committitur, si raptus monialium ad libidinem restinguendam, vel ad matrimonium cum ineundum perficitur, contra quod ecclesia Romana vbi que grauissima pœnarum fulmina emisit. Censet etenim, virginem monialem per votum Christo spiritaliter nupsisse, adeoque per concubitum cum ea adulterium & sacrilegium committi. Nullum ergo est matrimonium cum moniali contractum, dissoluendum potius, quam tolerandum, quum eiusdem vir non sit maritus, sed turpis adulter

& etiam hodie obtinet

2) sanctimoniales rapiendo

quod tamen Cœlestinus papa ipse perpetravit

3) eandem matrimonii causa rapiendo

ter & sacrilegus, vt edixere patres in concilio Turonens. II. in f. de anno 567. apud HARDVIN. tom. III. concil. p. 374. vid. BALVZ. capitul. Reg. Franc. tom. II. tit. 23. c. 5. Huius matrimonii exempla referunt BARONIUS ad ann. 826. n. 61. & GODEAV. dans l'histoire de l'eglise ad eund. an. tom. VI. vñm de Imperatore Michaelē, qui post mortem coniugis Theodore, Euphrosinam monialem in matrimonium duxerat, alterum de alio duce Sicilię, eodem modo connubium in-
eunte, atque ea inter maxima scelera atque fœdera sacrilega referunt. Immo extra matrimonium *quælibet con-* huc etiam
suetudo carnalis cum moniali peculiare hoc sacrilegii cri- simplex stu-
men constituit, diuersum in hoc a *stupro simplici*, quod *prum perti-*
in eo concurrat *personę Deo consecrate sanctitas*, simul ne- *ner*
fandissime violata. c. 37. C. 27. q. 1. Hanc sacrilegii labem non agnoscunt antistites nostrarum ecclesiarum, testibus ZIEGL. ad Lancell. tit. de adult. §. 6. n. 345. & LINKIO ad decretal. lib. V. tit. 17. §. 7. quod nec vota nuncupent, nec Deo consecrentur singulariter virgines, & ita *monasticam vitam cum coniugali commutare possint*, prout experientia docet. Ceterum quia catholici hoc crimen maxime ex *sacri characteris violatione* æstimant, non præcise concubitus est necessarius, sed sufficit *velaminis habitusque, Deo dicati, detractio* suo iam tempore id docente TERTVLL. de virgin. vel c. 3. in f. Ino quod maxi- & solus conat-
mum est, *solus conatus cum sanctimoniali concumbendi* tus sufficit
respicitur, grauissimis pœnis coercendus vid. l. 5. C. de episc. & cler. quæ defumta ex l. 2. C. Theodos. de Raptu virgin. Ad monachos merito refero *Abbatē, & Abbatissas*, rectores & quasi præceptores monachorum, vt hi nutu ac præcepto eorundem degant, vitamque monasticam ex regulis præscriptis instituant. In hos ergo qui 4) *ma-* 4) manus in
nus iniecerit, vel eos *occiderit*, quin sacrilega contagione *Abbatē iniu-*
se se afficiat, quis est qui dubitauerit? quum multo magis hi *ciendo*
gaudeant privilegio canonis *si quis suadente diabolo*, scribente INNOCENTIO III. lib. I. ep. 323. vid. HARDVIN. tom. VII.

§) ipsa monasteria rapiendo eiusque privilegia confundendo

p. 663. Multo magis ergo hoc crimen incurrit §) qui *monasteria* ipsa rapiunt, sibi que subiiciunt ex sententia S. BONIFACII in *epist.* relata *tom. III. p. 1950.* vel in genere, qui *monasterii privilegia confundere*, & ad irritum deducere nituntur *conf. tom. VI. P. I. conc. p. 684.* quod ita per indirectum ipsi monachi violati censeantur, contra quos turbatores iam insurrexit GREGOR. *lib. VII. ep. 33. Ind. I.* Omitto hic plura addere, quia *secularisationi* vt plurimum hoc crimen affingitur, quæ contra voluntatem cleri maioris facta est, de qua suo loco agendum.

committitur etiam a monachis ipsis peccantibus

§. XXXVI. Atque hæc potissimum de *laicis* sacrilegio sese erga monachos monachasque maculantibus. Verum etiam hoc crimen ipsi monachi incurrunt, quando vota a se præstita deserunt, abiiciunt, aut quomodocunque *impietatis* accusant. Vota principaliter tria præstare solent *obedientie* scilicet, *castitatis*, & denique *paupertatis*. Contra prius ii peccare censentur, qui ex monasteriis simpliciter profugiunt. Hi speciatim *extra obedientie iugum & ordinis sui obseruantiam* constituti dicuntur in decretis *concilii Colonienfis II. de anno 1549.* apud

quorundam pertinent monachi profugi

HARDVIN. *tom. IX. p. 2099.* & per eadem decreta ab vilo, vel episcopo, vel abbate, suscipi prohibentur. His multo magis accensentur, qui *sanctam & monasticam vitam cum seculari commutant*, atque abiecta *cuculla*, vel *vestibus sacris* e monasteriis egrediuntur, quippe qui etiam peccant contra votum *stabilitatis*, quod olim regulæ Benedicti inerat, vt docet FLEVRY *tom. VII. hist. eccles.*

ex triplici ratione

p. 783. Triplici ex causa hi *sacrilegio* se contaminant, tum, quod per *habitus monachalis* abiectionem insignem despectum edere, eumque violare credantur, quem tamen sciunt *sanctum*, ac *consecratum*, imo *angelicum habitum* esse, vt scribit WILHELMVS *abbas in ep. V. relata a MABILLONIO inter veter. anal. p. 458. edit. parisi.* tum, quod contra *votum obedientie* abbatum inspectioni sese subducant, & ita DEO, vt existimant, *promissa*, non adim-

adimpleant; tum denique, quod *mundo & diabolo, quibus semel per votum abiurarunt, se reddere*, & sic ex neglectu sancta instituta violare existimentur, vt rationes subducit HADRIANVS VI. in *brevi ad FRIDERICVM I.* apud HARD. tom. IX. p. 1903. Atque ex his rationibus sine dubio inducti fuere patres, vt omnes monachos *profugos* adpellauerint *sacrilegos*, vt patet ex decretis *concilii Coloniensis*. II. apud HARD. tom. IX. conc. p. 2098. & 1939. quod in specie ad LVATHERVM, votum monasticum deferentem, & flocci pendentem ex principiis papalibus adplicauit HADRIANVS in *supr. cit. breu. ad FRIDER. I.* quæ merito repudiamus.

§. XXXVII. Præstant vero præterea monachi ^(β) contra votum *castitatis*, atque eo ipso *connubio* renuntiant, eoque ^{tum castitatis} respectu sanctimoniales *virginitatem Deo spondere* dicuntur in *c. 37. C. 27. q. 1.* Toties ergo hæc vota rumpere, & sacrilegium committere dicuntur, quoties carnales amplexus non solum optant, verum re ipsa in actum deducunt, censente SIRICIO *Papa* apud MABILLONIVM in *vet. analect.* p. 140. *edit. parif.* Hanc ob causam occasionem quamuis, ad eiusmodi sacrilegam contagionem contrahendam, illis ademerunt Patres, *ne sub prætextu monasterii* etiam tale crimen perpetrari posset. Docet hoc *c. IX. Synodi S. Patricii de anno 450.* apud HARDVIN. tom. I. conc. p. 1791. *Monachus & virgo vnus ab hinc, & alia ab aliunde, in vno hospicio non commaneant, nec in vno curru a villa in villam discurrant, nec assidue inuicem confabulationem exercent.* Multo minus secundum *c. 47. concil. in Trullo habitum* apud HARDVIN. tom. III. p. 1679. *vir in mulierum, aut mulier in virorum monasterio dormiat.* Aequallem enim in monachis ac monialibus requirunt *castitatem*, quod a monachis æque ac monialibus obseruandum quippe quæ, docentibus patribus, in maximo pretio cuiusque esse debet, vt vel AMBROSII *exhortatio virginitatis* testatur. Hanc vero per *stuprum simplex* pariter ac per *matri-*

- nec iis matrimonium in-
eundum cum
laicis
- matrimonium violari, & ita in vtraque commixtione fœdera sacrilega adesse, tradiderunt. Ita censuere patres in concil. Duziacens. II. de anno 874. apud HARDVIN. tom. VI. P. I. p. 154. idemque repetiere in concil. Triburiens. de anno 895. p. 446. conf. tom. I. p. 154. & tom. II. p. 903. Aiunt, vouisse monachos monachasque castitatem, atque virginitatem per votum Deo pactas fuisse, eeu loquuntur patres in conc. Eliberitan. de anno 313. cit. l. p. 251. in eum ergo iniurios fieri, si pacti immemores nuptias vel concubitum anhelarent. Nam si humana pacta non possunt impune calcari, quid eos manebit, qui corruerint fœdera diuini sacramenti? ita philosophante LEONE II. in epist. decret. relata ab HARDVIN. tom. I. p. 1764. Quid?*
- 1) propter votum
- 2) propter mysticas cum ecclesia contractas nuptias
- quod per illud votum cum Christo atque ecclesia mystice cum iniisse dicantur matrimonium; quomodo ergo absque grandi sacrilegio, atque iam contracte sponsionis violatione ad terrenas nuptias transire poterunt? Adulterii hos incusant patres concil. Duzicens. II. loc. supr. cit. hoc autem ex sacramenti profanatione sacrilegium in ecclesia Romana constituere, supra §. XVIII. probatum dedi. Ut taceam, per coniugium speciatim a monialibus violari benedictionem, ipsis a sacerdotibus impositam, per quam sumto velamine peculiarem qualitatem & characterem accepisse creduntur, vt docet BASNAGE diss. de virgin. sacr. inserta tom. II. anal. eccles. qualis character eo magis venerandus, quo magis moniales cum missa S. confectari debent, vt referunt capitula THEOD. episc. canuar. apud HARDVIN. tom. III. conc. p. 1772. Immo ne quidem ritus solennis benedicendi vel vestiendi moniales, quem das Einsteiden vocant, necessarius est, quum ad altare eas esse oblatas sufficiat, adeo, vt ad minimum inter nouitatas referendæ sint, quæ, vt loquuntur patres in Synodo Romana apud HARD. tom. I. conc. p. 1033. licet raudum sint in Christo velatæ; tamen quia proposuerant,*
- 3) propter benedictionem
- farr-*

furtivas nuptias contrahunt. conf. hac de re specialis *epist.*
 LANFRANCI Archiep. cantuar. tom. VI. conc. P. I. p. 1184.
 Vides, non deesse ecclesie Romanæ ad hoc crimen in-
 ducendum rationes, quamvis pleræque petant id, quod
 est in principio, & fere vnice resoluantur in *voti sancti-*
tatem, eiusque indissolubilem nexum, de quo adhuc sub
 iudice lis est. Ceterum ex his, quæ protuli, patet, ad-
 huc eo maius ex eorum sententia *sacrilegium* committi, multo minus
 si *duæ consecrate persone*, votis posthabitis, maritali am- matrimoni-
 plexu se iunxerint, quum, si quod huc vsque de moni- um inter mo-
 alibus, laicis nubentibus, attuli, ad vtramque personam chum & mo-
 coniugatam adplicatur, inde *sacrilegio* grauius pondus nacham sub-
 accedere possit. Et quidem a parte clerici, quod *ma-* sistit
nus suas, quibus *sacra mysteria* frangit, polluerit, quæ sen-
 tentia videtur esse SYRICII Papæ in *epist. I.* relata ab HAR-
 DVIN. tom. I. p. 847. c. 7. a parte *monialis*, quod *membra*
Christi faciat meretricia, ceu passim in conciliis patres
 edixisse obseruaui. Hæc ergo absque dubio in causa
 fuerunt, quod (1) in monachos, *sibi ad inuicem mulieres*
fornicarias aut concubinas procurantes, grauius quid con- Inde a) acri-
 stituerint, vt patet ex *statut. synodal. NICOLAI episcop.* ter contra
Andegau. apud D'ACHERIVM *spicileg. tom. I. p. 729. nou. edit.* clericos con-
 2) quod omnem cum *monialibus* conuersationem iis cubinas sibi
 prohibuerint, *neminique* canonicorum aut *monachorum*, procurantes
 inconsulto episcopo, aut ipsi episcopo absque sacer- statutum
 dotibus ad *monasteria monialium* extra casum *necessitatis* b) moniali-
 aut *celebrandæ missæ* accessum fecerint, referente HAR- bis omnis
 DVIN. tom. IV. conc. p. 860. & 1323. nec non *monialium* cum clericis
 introitum ad *monasteria regularium monachorum* ad- conuersatio
 modum taxauerint: HARDVIN. tom. X. p. 933. 3) in genere interdicta
monasteria puellarum longe a *monachis* separari constitue- c) monasterio
 rint, *propter insidias diaboli*, quibus carnale *sacrilegium* puellarum a
 alias facile promoueri posset, vt existimauit INNOCEN- monasteriis
 TIVS S. Papæ apud HARDVIN. tom. II. p. 1001. Verum si monachorum
 longe separa-
 uerunt

hæc institutorum ratio est; ipsi etiam patres in causa fuerunt, quod ceteri clerici contra ea sæpius peccauerint, dum ab arctiori virginum confortio ipsi non alieni fuerint, ut ex aliquot locis ostendit Ill. Dn. THOMAS. *ad Lancellot. P. 3. p. 1554. in not. n. 495. vid. Tot. tit. X. de cohob. cler. & mulier.*

γ) contra
votum pau-
p. gratis

Huc perti-
nent mona-
chi testamen-
tum facientes

§. XXXIII. Superest votum *paupertatis*. Vi hu-
ius tam monachos quam monachas *propriis bonis*, & *te-
stamenti de iis factioni* renuntiare debere, ex *tit. de pecul.
cleric. patescit*. Quando ergo huic voto contraveniunt, &
ex oblationibus, vel rebus *ecclesiasticis* sibi quid comparent,
ingens sacrilegium commississe dicuntur in HINC MARI *Ar-
chiep. Remens. cap. apud HARDVIN. tom. V. conc. p. 396. &
in concil. Maghsfeldens. de anno 1332. apud EVNDEM tom. VII.
p. 1557. Hoc multo magis dicendum, si sub prætextu pro-
prij vel alieni nominis forte per testamentum fraudem fece-
rint, & ea, quæ ecclesiæ debebantur, malitiose subtraxerint,
aliisque reliquerint, docente LANCELLOTO *tit. de pecul. cler.
§. 1. in f. conf. GRATIANVS in c. 1. C. 12. q. 3. Rationem po-
tissimum quærunt in fracta & violata fide, per votum pau-
pertatis ecclesiæ facta. Et sicuti votis Deo principaliter
promitti censent; ita non possunt non huius violatio-
nem atro sacrilegij carbone notare, quo eo magis mo-
nachos criminis magnitudine deterreant, ne de thesau-
ris ecclesiæ aliquid interuertant, in quos sacrilegos pœ-
na *denegate sepulture* constituta est in *c. 2. X. de stat. mo-
nach.* Hanc speciem non admittit ZIEGLER *ad Lancellot.
cit. l.* dum hic sacrilegium adesse negat ex ea ratione,
quod desit *res sacra*, quæ tamen hoc crimen qualificat.
Hoc dubium tamen euitare potuisset, si obseruasset, pon-
tificios hoc casu magis ad *votum*, quam ad *obiectum* re-
spexisse, quamuis negandum non sit, ex eorum princi-
piis etiam propter *bona ecclesiastica*, quæ *sacra* esse cla-
mitant, monachos in hoc crimen incurrere. Interim
tale**

tale sacrilegium declinare hoc prætextu solent, maxime nisi dispensationem circa testamenti factionem contra votum impetrauerint, quale exemplum priuilegii a GREGORIO XIII. in Hispania equitibus S. Iacobi de Calatraua & Alcantara circa factionem testamenti concessi ex MENDONE *de ordin. militar.* refert DII. PARENS *in iur. eccles. tom. II. tit. pecul. cler. §. 24.* Sed hic desino, reliquas species, quæ supersunt, peculiari dissertatione prope diem V. D. expositurus.

T A N T V M.

